

delavec

v obrti in podjetništvu

Delavci niso blago!

(stran 6)

3. LJUBLJANSKI OBRTNO-PODJETNIŠKI SEJEM

Življenja so vredna več kot dobiček

DELO NAJ BO VARNO!

Star slovenski pregovor pravi, da nesreča nikoli ne počiva. Še prav posebej rado do nesreč oziroma ne-zgod prihaja pri delu, saj se ljudje marsikdaj tako poglobimo in zatopimo vanj, da na svojo lastno varnost kar nekako pozabimo. Zato je skrb za varnost in zdravje pri delu ena od poveljnih nalog delodajalcev in sindikatov, pa tudi države, ki mora poskrbeti za ustrezno zakonodajo na tem področju ter za njeno dosledno spoštovanje in izvajanje.

Posebno veliko odgovornost za varnost in zdravje pri delu imajo delodajalci, ki so dolžni delo organizirati tako, da bo zares varno in da ne bo ogrožalo zdravja zaposlenih. V sedanjem času, ko edini cilj, ne samo poslovanja, temveč vsega človeškega žitja in bitja, postaja dobiček, pa številni delodajalci, zlasti v večjih poslovnih sistemih, delo organizirajo tako, da je na skrajnem robu človekovih zmogljivosti. Kljub povečevanju obsega proizvodnje in dvigovanju kakovosti izdelkov ob enaki tehnologiji, zmanjšujejo število zaposlenih, hkrati pa tako povečujejo norme, da delavci ob njihovem doseganju izgorevajo in obolevajo. Če delavci delajo v stresnih razmerah in v nenehni bitki s časom, je tudi nevarnost, da pride do nezgode pri delu, veliko večja.

Na področju varnosti in zdravja pri delu razmere pri nas niso rožnate, čeprav imamo na tem področju zakonodajo, ki je v glavnem usklajena z zakonodajo v najbolj razvitih evropskih državah. Žal pa država ob njenih kršitvah marsikdaj zamiži na eno ali oba očesa, saj so ob večjih dobičkih v gospodarstvu tudi prilivi v njene vedno premalo polne blagajne večji.

Skrb za varnost in zdravje pri delu je ena od stalnic dela sindikatov iz velike družine Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, v okviru katere deluje tudi Sindikat obrti in podjetništva Slovenije. Vsako leto ob svetovnem dnevu varnosti in zdravja pri delu 28. aprila pa sindikalisti tudi javno opozorijo na probleme, s katerimi se srečujejo na tem področju. Letos so ponovno opozorili na dejstvo, da v Sloveniji že od osamosvojitve na-

prej ne spremljamo in ne ugotavljamo ustrezno poklicnih bolezni (razen bolezni, povezanih z azbestom). Strokovnjaki pa ob primerjavi podatkov, zbranih na osnovi mednarodne metodologije, ocenjujejo, da pri nas vsako leto zaradi poklicnih bolezni umre okoli 700 delavcev. Vse kaže, da v Sloveniji bistveno več ljudi umre zaradi poklicnih bolezni, kot zaradi prometnih nesreč. Ob tem pa velja opozoriti, da država na srečo veliko stori za to, da bi se število prometnih nesreč s smrtnim izidom zmanjšalo. Med drugim je država močno zaostrišla tudi kaznovanje politiko na področju prometa, češ da je to najbolj učinkovita metoda za zmanjšanje prometnih nezgod. Zakaj se država z enako vneto ne loti preprečevanja poklicnih bolezni. Namesto tega vlade, pa naj bodo takšne ali drugačne barve, že leta in leta mirno tolerirajo zakonsko ureditev, po kateri lahko postopki ugotavljanja poklicnih bolezni stečejo dejansko samo, če jih financirajo tisti delodajalci, ki so odškodninsko odgovorni za njihove posledice. To je podobno, kot če bi prometne nezgode policisti preiskovali samo, če bi jih financirali povzročitelji, v nasprotnem primeru pa ne. Takšna sistemska ureditev je pripeljala do tega, da so tudi zdravniki specialisti dela vse bolj finančno odvisni od delodajalcev, zato jim prizadeti delavci vse manj zaupajo. Zato je izvršna sekretarka ZSSS Lučka Böhm že pozvala ministra za zdravje, naj nemudoma in v skladu z novim Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pripravi nov predpis o poklicnih boleznih, tako da bosta postopka postavljanja suma in verifikacije poklicnih bolezni potekala finančno neodvisno od delodajalca.

V letu 2012 so delodajalci in policija inšpektorat za delo seznanili z 21 nezgodami pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca in so se zgodile na delovnem mestu ali delovnem okolju v času opravljanja dela. Štiri

od teh nezgod so se zgodile v tujini, kjer so delo opravljali slovenski delodajalci. Lani se je v nezgodah pri delu smrtno poškodovalo 20 delavcev, leto poprej pa 22.

Vzroki za nezgode pri delu s smrtnim izidom so bili lani različni, vendar pa imajo te nezgode nekaj stičnih točk. Kar v 38 odstotkih, so delavce smrtno poškodovala bremena, ki so padla nanje z višine. Največkrat je šlo za drevesa, gradbene konstrukcije in kovinske predmete. Precej delavcev se je smrtno ponesrečilo zaradi tega, ker so sami padli z višine. Veliko delavcev pa je izgubilo življenje tudi v prometnih nezgodah na službenih poteh ali pri notranji logistiki v podjetjih.

Med dejavnostmi, v katerih se je smrtno poškodovalo največ delavcev, prednjači gradbeništvo, sledijo pa mu prometne dejavnosti, skladiščenje in gozdarstvo.

Sicer pa so delodajalci lani prijavili 10.091 nezgod pri delu, od tega 430 težjih. Število nezgod pri delu je vedno preveliko, spodbudno pa je, da se je število lažjih, še zlasti pa število težjih nezgod v zadnjih letih opazno zmanjšalo.

Smrt pri delu je težko razumeti, saj je marsikdaj posledica spleta nesrečnih dogodkov in še bolj nesrečnih okoliščin. Zato so še toliko bolj pomenljive besede glavnega republiškega inšpektorja za delo Franca Rančigaja, ki je zapisal: »Tempo življenja in boj za čim večji dobiček lastnikov kapitala na eni strani ter boj za dostojno življenje delavcev in njihovih družin pripomoreta k neustreznim postopkom izvajanja delovnih operacij, posledica katerih so lahko tudi poškodbe, v določenem številu tudi smrtne. Nismo daleč od resnice, da predstavlja delo za določeno kategorijo delavcev le boj za golo preživetje, pri čemer se delavci vsekakor zavedajo, da so v sedanjem sistemu velikokrat le nadomestljiva delovna sila.« Njegove besede ne potrebujejo komentarja. Samo vsi skupaj bi se morali zamisliti nad njimi in se dogovoriti, kako »umiriti konje« in zaustaviti neizprosno lov za dobički in bogastvom, ki ogroža dostojanstvo in življenja ljudi.

Tomaz Kšela

delavec
v obrti in podjetništvu

Št. 5, maj 2013

Glasilo za delavce v obrti in podjetništvu zagotavljajo SOPS in skladi za izobraževanje delavcev pri s.p.

Ureja uredniški odbor: Gregor Cerar, Bojan Hribar, Tomaž Kšela, Martin Muršič, Jasna Rode Nikolčič in Boris Rugelj. Glavni in odgovorni urednik: Bojan Hribar. Glasilo izdaja SOPS.

Naslov uredništva:

Dalmatinova 4, p.p. 97, 1001 Ljubljana, telefon: 01/434 12 69 in 434 12 71, telefaks: 01/434 13 11, E-mail: delavecobrti@siol.net

Glasilo je vpisano v register javnih glasil Ministrstva za kulturo RS pod zap. št. 1675.

Kontaktne ure uredništva:

vsak delovnik, od 9. do 11. ure.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Grafična priprava: SET d.o.o.

Tisk: Korotan-Ljubljana d.o.o.

Po zakonu o DDV je v ceni vračunan 8,5% DDV

Iz vsebine:

Prihodnja številka izide 15. junija 2013

Kako zmanjšati davčne goljufije in utaje?	4
Dohodek prebivalstva v Sloveniji bo še naprej padal	5
Delavci niso blago!	6
Slovenija ni Ciper	7
Dohodnino je mogoče doplačati tudi po obrokih	8
Slovensko električno kolo	10
V podjetju Inselft d.o.o. tržijo in servisirajo profesionalne stroje in orodja	11
Povezovanje znanosti in trga	13
3. Ljubljanski obrtno-podjetniški sejem	14
Sindikalna lista	18

Kako zmanjšati davčne goljufije in utaje?

AKCIJSKI NAČRT EVROPSKE KOMISIJE

Evropska komisija je decembra 2012 sprejela *Akcijski načrt za okrepljeni boj proti davčnim goljufijam in utajam*. Z njim želi prispevati k zmanjšanju finančnih izgub držav članic EU, ki zaradi davčnih goljufij in utaj znašajo že več kot 1000 milijard evrov letno, kar še bolj zaostreuje težave, ki jih državam članicam EU povzročajo gospodarska kriza in varčevalni ukrepi.

Akcijski načrt Evropske komisije je sredi letošnjega aprila obravnaval Evropski ekonomski in socialni odbor (EESO) ter v zvezi z njim sprejel mnenje, v katerem je opozoril tudi na nekatere njegove pomanjkljivosti in podal nekaj predlogov za njegove izboljšave.

EESO je uvodoma opozoril, da je v večini držav članic EU, zaradi varčevalnih ukrepov v zadnjih letih, prišlo do zmanjšanja finančnih in človeških virov davčnih uprav, kar predstavlja hudo oviro za izvajanje ukrepov, ki jih v akcijskem načrtu predlaga Evropska komisija. Resničen napredek bo možno po mnenju EESO doseči samo v primeru, če se bodo države članice bolj osredotočile na povečanje učinkovitosti davčnih uprav, jim zagotovile zadostne človeške in finančne vire ter poskrbele za njihovo boljše medsebojno usklajevanje.

Velik delež izgub, ki jih zaradi sive ekonomije utrpijo davčni sistemi, je po mnenju EESO posledica agresivnega davčnega načrtovanja. Pri tej praksi se izkoriščajo neskladja med davčnimi sistemi v dveh ali več državah članicah. Čeprav na svetovni ravni velja to za legitimno, pa je vseeno v popolnem nasprotju z načeli družbene odgovornosti podjetij. EESO meni, da je agresivno davčno načrtovanje že samo po sebi nemoralna praksa, saj spodkopava davčno osnovo in s tem države članice sili k povečanju davkov.

EESO je v mnenju Evropski komisiji in Evropskemu svetu priporočil, da naj v letni pregled rasti in evropski semester vključita tudi vprašanja davčnih goljufij in utaj ter agresivnega davčnega načrtovanja. Hkrati ju je pozval, da naj sprejmeta posebne ukrepe za boj proti tem pojavom, da se bo dosegel napredek pri plačevanju in pobiranju davkov.

Evropska komisija državam članicam predlaga, da naj sprejmejo niz meril za opredelitev tretjih držav, ki ne izpolnjujejo minimalnih standardov dobrega upravljanja v davčnih zadevah, in jih vpišejo na črni seznam. EESO pa opozarja, da mora ta ukrep veljati tudi za jurisdikcije držav članic in podjetja, ki še naprej izvajajo transakcije, v katere so vključeni akterji s teh ozemelj. V mnenju je izrazil tudi zadovoljstvo nad predlogom komisije, da naj se pripravi črni seznam držav, ki delujejo kot davčne oaze in ne spoštujejo načel dobrega upravljanja na davčnem področju, ter pozval k pripravi skupnih meril za opredelitev teh držav in ozemelj na evropski ravni, da se prepreči različna uporaba tovrstnih meril

na nacionalni ravni. Črni seznam ne sme veljati samo za tretje države, temveč tudi za ozemlja ali jurisdikcije v državah članicah ter za podjetja, ki v njih poslujejo. EESO predlaga, da naj komisija svoje predloge v zvezi s črnim seznamom dopolni s sankcijami za podjetja, kot so na primer izključitev iz javnih naročil ali odvzem finančne podpore EU ali državne pomoči.

Da bi odpravila vrzeli v zakonodaji, ki bi lahko spodbujale davčne goljufije in utaje, je Evropska komisija predlagala spremembe nekaterih direktiv. Prav tako je Evropski svet zaprosila za mandat, da se s štirimi sosednjimi državami EU pogaja o sporazumih o davčnem sodelovanju in preprečevanju davčnih goljufij ter da podpiše osnutek sporazuma med Evropsko unijo in njenimi državami članicami ter Liechtensteinom, kar je EESO v mnenju podprl.

Slovenci imajo po ocenah ameriškega ekonomista Jamesa S. Henryja v davčnih oazah okoli 53 milijard dolarjev neobdavčenih sredstev.

Evropska komisija priznava, da lahko podjetja, glede na svoboščine, ki jih imajo na notranjem trgu, sklepajo sporazume z jurisdikcijami, ki veljajo za davčne oaze, pri tem pa ukrepajo prek države članice z najšibkejšim odzivom. Ta pojav spodkopava davčno osnovo držav članic ter na splošno ogroža učinkovito konkurenco med podjetji, zlasti malimi in srednje velikimi. Hkrati izkrivlja delovanje notranjega trga. EESO je zato Evropsko komisijo in države članice pozval, da naj pripravijo črni seznam podjetij, ki izvajajo takšno prakso. Države članice bi morale, poleg drugih ukrepov, ki se izvajajo na nacionalni ravni, predvideti tudi izključitev teh podjetij iz sodelovanja v postopkih javnega naročanja ali zavrnitev državne pomoči zanje, če za njo zaprosijo.

Evropska komisija predlaga intenzivnejše delo na področju posebnih davčnih režimov za izseljence in bogate posameznike, ki škodijo delovanju notranjega trga in zmanjšujejo skupne davčne prihodke. EESO je v zvezi s tem države članice po-

zval, da naj posebne davčne režime odpravijo. Ravno tako je ponovil poziv institucijam EU, da naj sprejmejo ukrepe za preprečevanje zlorabe »načela prebivališča«, s fiktivno ureditvijo stalnega bivališča in lastnine, ki holdinškim družbam, ki sploh ne poslujejo, ali navideznim podjetjem omogoča, da se njihovi lastniki izognejo plačevanju davkov v državi svojega stalnega prebivališča.

EESO pozdravlja ustanovitev evropskega portala o davčnih identifikacijskih številkah, ki vsem tretjim stranem, zlasti finančnim institucijam, omogoča, da hitro, enostavno in pravilno identificirajo in evidentirajo davčne identifikacijske številke. Ob tem pa ponavlja poziv državam članicam, naj uskladijo sisteme posrednega obdavčevanja. Uskladitev na tem področju bi hkrati z uvedbo evropske davčne identifi-

kacijske številke zelo zmanjšala davčne goljufije, znane kot »davčni vrtljak«. Evropska številka bi lahko v prihodnje postala edina identifikacijska številka za vse davkoplačevalce in vse vrste davkov.

Odbor v mnenju izraža tudi posebno zadovoljstvo z odločitvijo komisije, da pregleda direktivo o matičnih in odvisnih družbah ter odločbe o preprečevanju zlorab iz drugih direktiv. Ta pregled je nujen, da se zagotovi izvajanje priporočila komisije o agresivnem davčnem načrtovanju. Zato priporoča državam članicam, naj podprejo prizadevanja komisije, da bo pregled mogoče izvesti v primernem roku. Kot del tega pregleda je treba uvesti obveznost za multinacionalke, da vodijo ločene račune za vsako državo, v kateri poslujejo, ter da pri vseh navedejo obseg proizvodnje in ustvarjeni dobiček. Računi, predloženi v taki obliki, bi olajšali razkrivanje podjetij, ki zlorabljajo transferne cene ali izvajajo agresivno davčno načrtovanje. EESO tudi priporoča, da se na podlagi skupnih pravil uvedejo predpisi o obdavčitvi dobička podjetij.

EESO opozarja, da bi poenostavitev davčnih sistemov zmanjšala upravno breme za davkoplačevalce in podjetja ter okrepila njihovo zaupanje. Države članice bi morale poleg tega predvideti zmanjšanje upravnega bremena za davkoplačevalce, ki upoštevajo predpise, tako fizične kot pravne osebe, ter povečanje bremena za tiste, ki zakone kršijo. Znano je, da so v aktivnosti, ki so povezane z agresivnim davčnim načrtovanjem, običajno vpletene velike multinacionalke.

Evropska komisija je v akcijskem načrtu predstavila vrsto možnih ukrepov, ki pa jih Evropski svet žal ni obravnaval kot prednostne. EESO meni, da zagotovitev neposrednega dostopa do nacionalnih podatkovnih baz na področju neposrednega obdavčevanja, kar je eden od predlogov komisi-

je, sodi med najučinkovitejše instrumente, ki bi državam članicam koristili v boju proti davčnim goljufijam in utajam. Poleg tega opozarja na neposredno povezavo med višino davkov in davčnimi utajami. S preprečevanjem davčnih goljufij in utaj ter agresivnega davčnega načrtovanja se lahko zniža splošna raven obdavčitve v korist vseh davkoplačevalcev.

Boj proti davčnim utajam in goljufijam je tudi stalna zahteva Evropske konfederacije sindikatov in to že od začetka krize naprej. Ob nedavni raziskavi skrivnostnega sveta offshore podjetij in skladov v davčnih oazah po vsem svetu, ki jo je objavil Mednarodni konzorcij preiskovalnih novinarjev je generalna sekretarka Evropske konfederacije sindikatov Bernadette Segol dejala, da raziskava pomeni mejnik v boju proti

davčnim utajam in pozvala vse evropske institucije naj okrepijo akcijski načrt za njihovo preprečevanje. Po njenem mnenju pomeni raziskava novinarjev trden dokaz, da so bogatim ljudem pri davčnih kršitvah nudile pomoč pri ustanavljanju navideznih podjetij ter skrivnih računov v davčnih oazah nekatere velike banke, zato je pozvala davčne organe k resnim povračilnim ukrepom ter k uporabi evropskega kazenskega prava, da se jim prepreči njihovo kriminalno početje. In nenazadnje, k borbi proti davčnim utajam je naše vlade že večkrat pozvala tudi Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, saj imajo Slovenci po ocenah ameriškega ekonomista Jamesa S. Henryja v davčnih oazah okoli 53 milijard dolarjev neobdavčenih sredstev.

Pavle Vrhovec

Dohodek prebivalstva v Sloveniji bo še naprej padal

DAVČNI UDAR

Pomladi 2013 v Sloveniji očitno močno zmanjkuje denarja za financiranje države in njene porabe. Najprej smo se prek prvomajskih praznikov znova (pre)drago zadolžili za novih 3,5 milijarde dolarjev. Za boljšo primerjavo: to je približno osem odstotkov BDP ali približno toliko kot je na leto ustvarilo slovensko gradbeništvo na vrhuncu svoje moči v letu 2007. Predrago smo se zadolžili, ker je pač šestodstotna obrestna mera na zdaj izdane dolarske obveznice (ob hkratnem dwoodstotnem gospodarskem padcu) tista računica, ki se na srednji in dolgi rok ne izide. To nam navsezadnje pove že povsem enostavna kmečka logika. Vsaj na dolgi rok namreč ne moremo porabiti več kot ustvarimo.

No, zdaj pa nam je vlada s Programom

zmanjšalo našo kupno moč za dva odstotka, krizni davek pa povprečno še približno za toliko. To pa pomeni, da bo razpoložljivi dohodek prebivalstva še naprej padal, in kaj lahko si predstavljamo, da bo več tudi sive ekonomije – pa čeprav je vlada napovedala, da se bo borila proti njej. Pričakovati je namreč, da bo po uvedbi omenjenih davkov še več poslovanja brez izstavljenih računov, saj bi bil posledaj vsak uraden prihodek še dvakrat obdavčen: enkrat prek višjega DDV, drugič prek novega kriznega davka.

V vladnih programih pogrešamo tudi bolj jasno podporo novim naložbam, ki so jo vladne stranke napovedovale ob oblikovanju koalicije. Kam so izginili vsi veliki načrti infrastrukturnih in drugih projektov, ki bi

In da težav še ni konec, so nas ta mesec doletele še nove, slabe gospodarske napovedi iz Bruslja. Bruto domači proizvod se nam bo skrčil letos in tudi prihodnje leto. Če povzamemo: smo v začaranem krogu negativne gospodarske rasti, visokih davkov, prezadolženih podjetij, slabih bank, visoke brezposelnosti in dragega denarja. Ali smo v tej državi sploh sposobni financirati državo s tem, kar sami ustvarimo, brez zadolževanja, ki pomeni zelo neodgovorno prenašanje bremen na prihodnje generacije?

Sicer pa, ko gre za stran proračunskih virov, bi človek od levosredinske vlade vendarle pričakoval, da bo kaj bolj odločno zarezala tudi v sivo ekonomijo, še zlasti pa, da bo poiskala slovenske davčne dolžnike po Liechtensteinu, Švici, Kajmanskih otokih in drugih davčnih oazah. Zaradi njih bomo morali zdaj vsi plačevati višje davke. A je vse ostalo le pri nejasnih in nezavezujočih obljubah.

Druga stvar, ki bode v oči, je letošnji proračunski primanjkljaj, ki je s 7,8 odstotka BDP (slabe tri milijarde evrov) sploh najvišji v zgodovini Slovenije.

Res gre pri tem polovica za dokapitalizacijo bank – del je bil porabljen že za časa prejšnje vlade – a vendarle je to številka, ob kateri bi morali zagoreti rdeči semaforji pri državni porabi. Tako enostavno ne gre več naprej. S takim primanjkljajem naravnost kričimo navzven, na tuje, na špekulantske finančne trge, da svoje porabe ne zmoremo financirati sami, da rabimo tuji denar, ker v državi pač porabimo veliko več, kot ustvarimo.

Politični prepri, kdo je za to kriv, niso produktivni. Kajti na koncu bomo, kot pravi znano ekonomsko pravilo, davkoplačevalci tisti, ki bomo morali plačati vsa kosila, ki jih je nekdo pojedel že v preteklosti. In volivci na prihodnjih volitvah bomo odločili, kdo zasluži in kdo ne zasluži našega zaupanja.

Matija Kranjc

Povečanje DDV bi avtomatično zmanjšalo našo kupno moč za dva odstotka, krizni davek pa povprečno še približno za toliko.

stabilnosti, namenjenim Evropski komisiji, naprtla še nove in višje davke, od morebitnega višjega DDV do zloglasnega kriznega davka, ki bo takoj in še posebej usekal po naših družinskih blagajnah. Težko se mu bo izogniti, saj bo dodatno obdavčil vse naše prihodke od plač naprej. Povečanje DDV bi avtomatično

pognali gospodarsko rast? Kje so vse napovedane podpore za nove naložbe? Če pogledamo vladne dokumente, je na dlani, da bo opuščeno znižanje davka na dohodek podjetij, pravzaprav destimuliralo gospodarstvo, v skladu z ukrepi se namreč davek ne bo znižal na 15 odstotkov, pač pa bo ostal 17-odstoten.

1. maj v znamenju boja za delavske pravice

DELAVCI NISO BLAGO!

Podobno kot vsako leto ob mednarodnem prazniku dela, 1. maju, so območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) tudi letos 30. aprila in 1. maja po vsej Sloveniji organizirale kresovanja in druga delavska srečanja. Na vseh se je zbralo veliko ljudi vseh poklicev in starosti od mladih do upokojenec, ki jim delo predstavlja vrednoto.

Največ ljudi se je zbralo na kresovanju na Rožniku, kjer jim je spregovoril predsednik ZSSS Dušan Semolič. Po njegovih besedah delavci s tem, ko se množično zbirajo na prvomajskih srečanjih, opozarjajo, da niso blago in da imajo pravico živeti človeka vredno življenje. Semolič je letos na člane ZSSS preko E-novic ZSSS naslovil dopis, v katerem opozarja, da delavcem nobena pravica ni bila podarjena in da nobena ni večna, temveč se je za prav vsako treba boriti.

Plače ne zavirajo razvoja

Semolič je ob mednarodnem prazniku dela na državo naslovil več zahtev. Po njegovih besedah krize niso povzročili ne delavci in ne upokojenci, zato jo je treba reševati na drugačen način, kot to počnejo politiki pri nas in v Evropski uniji. »Sedanja pot, ki je pot ekstremnega varčevanja in zniževanja standarda ljudi, je pot, ki uničuje gospodarsko rast, uničuje podjetja, povečuje brezposelnost in revščino. Upreti se moramo pritiskom bonitetnih hiš, Evropske komisije, Evropske centralne banke in Mednarodnega monetarnega sklada, pritiskom institucij, katerih cilj je doseganje takojšnje konsolidacije javnih financ, ne glede nato, kaj to pri naša ljudem.

Seveda je potrebno sanirati bančni sistem, toda hkrati je potrebno rešiti podjetja, ki jim grozi uničenje: Peko, Cimos, Muro, Mariborsko livarno. Potrebno je rešiti podjetja, ki zaposlujejo na tisoče ljudi. Glavna prednostna naloga, glavni cilj bi

moral biti, da bi brezposelni dobili delo, da bi dobili kvalitetna delovna mesta in delo za nedoločen čas, da bi delavci na negotovih oblikah dela imeli več pravic, več varnosti,« je poudaril Semolič.

»Delavske pravice, plače in pokojnine niso sovražnik razvoja. V Sloveniji in v Evropski uniji morajo socialne pravice imeti prednost pred ekonomskimi pravicami. Politiki bi morali iskati izhod iz krize z več zaupanja v ljudi, z več neposredne demokracije in ne s spremembami ustave, s katerimi želijo omejiti ljudem pravico, da bi, če bi bilo to potrebno, z uporabo referendumov popravili slabe odločitve politikov. Politiki bi morali iskati izhod iz krize v krepitvi pravne države, z zakoni, ki bi v prvi vrsti varovali najšibkejše, delavce, mlade in upokojence,« je opozoril Semolič.

»Kaj pa ZSSS pričakuje od delodajalcev? Spoštovanje dostojanstva zaposlenih, spoštovanje kolektivnih pogodb, ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta, na katerih bo varovano zdravje delavk in delavcev, sprejemanje takšnih poslovnih odločitev, ki bodo zagotavljala delo in dobre plače zaposlenim. Skratka: v Sloveniji na odločitve ne smejo imeti odločilnega vpliva le bonitetne hiše in gospodje iz Bruslja, Slovenija smo tudi delavke, delavci, mladi in upokojenci in zato morajo biti odločitve, ki se sprejemajo pri nas, sprejete po naši meri. Zato moramo graditi Slovenijo tako, da bo prišla do izraza solidarnost in socialna pravičnost,« je poudaril Semolič.

ZSSS zavrača del reformnega programa

Na tradicionalnem prvomajskem srečanju na Koroškem, ki sta ga na idilični jasi pred Kremžarico 1.200 metrov visoko na Pohorju pripravila območna organizacija ZSSS Podravja in Koroške in Planinsko društvo Slovenj Gradec, se je letos zbralo

okoli 1.300 ljudi iz celotne regije. Udeležence, ki so na srečanje v glavnem prišli peš, po planinskih poteh, je najprej pozdravil prvi sindikalist na Koroškem Lojze Raško, ki je letos že petnajstič sodeloval pri organizaciji srečanja. Osrednji govornik na srečanju pa je bil sekretar ZSSS Milan Utroša. Po njegovih besedah

Dušan Semolič: »Politiki bi morali iskati izhod iz krize v krepitvi pravne države, z zakoni, ki bi v prvi vrsti varovali najšibkejše, delavce, mlade in upokojence!«

se je metoda zastraševanja, ki so jo uporabili za zatrtje legendarne prvomajske stavke čikaških delavcev leta 1886, ohranila. Tudi danes pri nas zastrašujejo delavce, upokojence in mlade, da se bo sesula država, če ne bo obveljalo vse, kar sprejemajo naši oblastniki. »To politiki počnejo v imenu pogoltnosti in požrešnosti kapitala, vendar ob tem pozabljajo, da vsako zastraševanje prej ali slej rodi odpor,« je dejal Utroša in za te besede požel močan aplavz zbranih.

»Živimo v državi: kjer so privilegiranci pokradli in uničili podjetja, račune pa plačujejo delavke in delavci; kjer so državne banke ob sodelovanju politike kreditirale tajkunske nečednosti in prišle na rob bankrota, račune pa plačujemo vsi davkoplačevalci; ki dopuščajo, da iz delavcev migrantov ustvarjajo sužnje 21. stoletja; kjer politikom pomenijo ocene bonitetnih hiš in kolegov iz Bruslja več kot položaj in mnenje ljudi, ki jim vladajo; kjer se svobodni sindikati vsemu temu zoperstavljajo, zaradi česar jih oblastniki dolžijo, da ne razumejo sodobnih trendov, saj naj bi bil po njihovem mnenju boj za delavske pravice stvar preteklosti,« je nadaljeval Utroša.

Po njegovih besedah je svobodnim sindikatom malo mar za to, kar si o njih mislijo oblastniki – pomembno je, da sindikati razumejo ljudi in da ljudje razumejo sindikate. Zaradi tega so svobodni sindikati politikom, ki ljudi zastrašujejo z ocenami

Na tradicionalnem prvomajskem srečanju na Koroškem, na idilični jasi pred Kremžarico, se je letos zbralo okoli 1.300 ljudi iz celotne regije.

bonitetnih hiš, v napoto. V napoto so jim tudi ljudje, zato želijo v parlamentu spremeniti ustavo in v veliki meri odpraviti možnost odločanja ljudi na referendumu. Na ta način želijo ljudem preprečiti, da na referendumu preverjajo pravilnost njihovih odločitev. Prav tako nameravajo vnesti fiskalno pravilo v ustavo. Zdaj, ko morajo po diktatu zunanjega kapitala in Evropske unije vreči milijarde evrov denarja davkoplačevalcev v sanacijo zavoženih bank, bodo v ustavo zapisali, da morajo biti javne blagajne usklajene. Če se bodo tega držali, bodo morali poleg plač znižati pokojnine upokojencem.

Utroša je postavil retorično vprašanje, ali so morda tuje institucije že kdaj zahtevale, da morajo davčni utajevalci plačati davke, da morajo delodajalci za delavce plačevati prispevke, da morajo delavci za-

služiti dovolj, da bodo lahko plačevali položnice in podobno.

»Prejšnji teden so nam predstavili nov reformni program. Vanj so med drugim zapisali tudi, da je treba zamrzniti minimalno plačo, ker je menda previsoka, da je treba spremeniti Zakon o delovnih razmerjih, ki velja šele en mesec, ker je v njem še zmeraj preveč pravic, da je treba sprejeti novo pokojninsko reformo, čeprav sedanji zakon velja šele od januarja in še veliko podobnih cvetk,« je dejal Utroša. »Nov reformni program smo v tem delu svobodni sindikati zavrnil. Vendar ga morajo zavrniti tudi množice, mladi, upokojenci. Prišel je čas, ko se bomo v enotni upor morali zlititi vsi sindikati in vstajniška gibanja. Naša sporočila so jasna: reformirajte banke in svojo politiko, ne delavskih in človekovih pravic; namesto kurjih

tatov spravite v zapore tajkune in utajevalce davkov; krizo naj plačajo tisti, ki so jo ustvarili, ne pa brezposelni in brezpravni delavci; uvedite več neposredne demokracije namesto tega, da omejujete pravice odločanja na referendumu! Za doseg te ciljev moramo imeti močan sindikat, zato vas vabim, da se nam pridružite vsi, ki zasledujete enake cilje in ideale,« je končal Utroša.

Prvomajska kresovanja in srečanja so bila tudi na Križni gori na Gorenjskem, na Ptuj, na Celjski koči, v Murski Soboti, v Mariboru... Na vseh teh in številnih drugih prvomajskih prireditvah so govorniki poudarjali, da največje breme izhoda iz krize trenutno nosijo delavci, ki za krizo niso nič krivi. Breme krize bi morali na svoja ramena prevzeti tisti, ki so jo povzročili.

Tomaz Kšela

Predstavitev poročila OECD

SLOVENIJA NI CIPER

V poročilu Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) o Sloveniji, ki ga je aprila slovenski politični in strokovni javnosti predstavil namestnik generalnega sekretarja te organizacije Yves

Čeprav po oceni OECD pokojninska reforma predstavlja korak naprej, so po njeni presoji potrebne še bolj pogumne spremembe tako v sistemu pokojninsko-invalidskega zavarovanja kot na področju

močja niso primerne. Ob tem je poudaril, da je Slovenija veliko dobrih ukrepov že sprejela, mora pa jih še izvesti in poglobiti. Če ne bi šla po poti reform, bi njen dolg do leta 2025 presegel 100 odstotkov bruto domačega proizvoda.

Minister za finance Uroš Čufer je dejal, da vlada pripravlja ukrepe za program stabilnosti. Njena diagnoza in ukrepi se v veliki meri ujemajo s poročilom in priporočili OECD. Vlada si je zastavila dve prioriteti: kako zagnati gospodarsko rast in kako konsolidirati javne finance. Po Čuferjevih besedah bo gospodarstvo mogoče zagnati s sanacijo bank, razdolžitvijo podjetij (da bodo sposobna najemati kredite), privatizacijo in izboljšanjem korporativnega upravljanja.

Na predstavitvi poročila OECD so sodelovali tudi številni ugledni ekonomisti in predstavniki socialnih partnerjev. Dušan Mramor je opozoril, da so reforme v Sloveniji res zamujale, vendar so se v zadnjem letu stvari bistveno spremenile, kar iz poročila OECD ni dovolj razvidno. Jože Mencinger je opozoril, da je osnovno vprašanje, kako v celotni Evropski uniji povečati povpraševanje, ki bi ga predlagani ukrepi OECD zmanjšali. Rasto Ovin pa je menil, da vlade doslej splošnih priporočil OECD niso znale uresničiti, zato bi morala biti bolj neposredna.

Po predstavitvi poročila OECD je izvršna sekretarka ZSSS Andreja Poje dejala, da se v ZSSS s ključnimi ugotovitvami OECD, ki prikazujejo, kot da v Sloveniji nismo naredili nobenega koraka naprej v smeri sistemskih sprememb ne strinjajo. Prav tako se ne strinjajo z ugotovitvami, da ostaja zaradi nizke neenakosti v Sloveniji še prostor za zmanjševanje socialnih pravic in socialne države. Strinjajo pa se s priporočili, da je potrebno sprejeti ukrepe za zagon prezadolženega gospodarstva in okrepiti kakovost upravljanja.

T. K.

Namestnik generalnega sekretarja OECD Yves Leterme (prvi z desne) je na predstavitvi poročila OECD zatrdil, da ni potrebe, da bi v tujini dvomili, da Slovenija v bližnji prihodnosti ni sposobna izpolnjevati svojih finančnih obveznosti.

Leterme, je največ pozornosti namenjeno hudi krizi v slovenskem bančnem sistemu, do katere naj bi prišlo zaradi prevelikega tveganja bank v obdobju pred krizo ter zaradi šibkega korporativnega upravljanja in neustreznih mehanizmov nadzora. Po ocenah OECD je treba naše banke dokapitalizirati s svežim kapitalom na dolgoročno vzdržan način, del bremena za sanacijo bank pa bi morali prevzeti tudi upniki. Ob tem OECD Sloveniji svetuje, naj državne banke privatizira in naj pri tem ne vztraja pri ohranitvi nadzornega deleža. Kljub vsem tveganjem, ki obstajajo (premajhna preglednost, možnost političnega vmešavanja itd.), OECD pozdravlja ustanovitev slabe banke.

socialne. Tudi trg dela po mnenju OECD ni dovolj prožen, vendar bo že sprejeta reforma stanje izboljšala.

V OECD glede na razmere v Sloveniji ne pričakujejo, da bo v kratkem času ujela bolj razvite države OECD. Kljub težavnim razmeram, v katerih se je znašla, pa se je Slovenija za sicer višje obresti doslej uspela sama zadolževati na trgu ter brez težav poravnati svoje obveznosti. Zato ni potrebe, da bi v tujini dvomili, da Slovenija v bližnji prihodnosti ni sposobna izpolnjevati svojih finančnih obveznosti.

Na novinarsko vprašanje ali lahko v Sloveniji pride do ciprskega scenarija je Leterme dejal, da primerjave Slovenije z drugimi ranljivimi državami evrskega ob-

Dohodnino je mogoče doplačati tudi po obrokih

VLOGO ODDAJTE ČIM PREJ!

Ko je Davčna uprava Republike Slovenije (Durs) začela pošiljati informativne izračune o višini dohodnine za leto 2012 skupaj s položnicami za doplačilo akontacije dohodnine, je marsikdo dobil sive lase, saj dacarji od njega terjajo več, kot ima pod palcem. Vendar pa panika ni potrebna, saj lahko davčni zavezanci pod določenimi pogoji in v določenih okoliščinah doplačilo dohodnine davčni upravi poravnajo tudi v obrokih, vendar pa morajo za to oddati vlogo, ki jim jo bodo na Dursu odobrili, če za to izpolnjujejo zakonske pogoje.

Durs je prvi sveženj informativnih izračunov dohodnine za leto 2012 poslal na naslove davčnih zavezancev že pred prvomajskimi prazniki. Informativni izračun je dotlej prejelo 509.916 davčnih zavezancev. Nekaj več kot 43 odstotkov omenjenih zavezancev mora dohodnino doplačati, nekaj manj kot 50 odstotkov jih bo dobilo del akontacije dohodnine nazaj, okoli sedmim odstotkom pa ne bo treba nič plačati, pa tudi nič ne bodo dobili nazaj.

Najhuje je v teh dneh seveda tistim, ki morajo dohodnino doplačati, pa za to nimajo sredstev, še zlasti če gre za večji znesek. Zakaj morajo nekateri delavci doplačati dohodnino? Po besedah izvršne sekretarke ZSSS za ekonomska vprašanja Andreje Poje so razlogi lahko zelo različni; od tega da delodajalec od bruto plače delavca odvaja prenizko akontacijo dohodnine oziroma, da obračunava povišano splošno olajšavo, ki delavcu dejansko ne pripada (zaradi tega je neto plača na mesečni ravni višja, prav tako pa tudi dolg do države iz tega naslova); delavec ima lahko tudi dodatne dohodke, ki zvišujejo njegove skupne dohodke na letni ravni in podobno. Kakorkoli že, zavezanec se lahko znajde v hudi zagati, če mora dohodnino doplačati, pa za to nima denarja, kar tega ni pričakoval. Pojetova vse takšne opozarja, da lahko po črki zakona na Durs pošljejo vlogo za plačilo doplačila dohodnine po obrokih.

Doplačilo dohodnine je možno plačati v treh obrokih, pri čemer Durs praviloma ne preverja socialnega položaja prosilca.

Če je plačilo v treh obrokih neizvedljivo, Durs omogoča tudi plačilo v 12 obrokih, vendar pa v tem primeru od zavezanca zahteva zavarovanje (Dursu mora predložiti ustrezno zavarovanje ali omogočiti vknjižbo na svoje nepremičnine).

Če bi doplačilo dohodnine ogrozilo preživetje zavezanca in njegovih družinskih članov, pa lahko odda vlogo za odpis, odlog do dveh let ali za plačilo doplačila dohodnine na 24 obrokov. Durs bo na podlagi vloge in pridobljenih podatkov ugotavljal višino dohodkov, prihrankov in premoženje davčnega zavezanca in njegovih dru-

za odpis mesečni dohodek na družinskega člana ne sme presežati 260 evrov, za delni odpis 390 evrov, za odlog in obročno plačilo pa 520 evrov.

Vsak zavezanec, ki je dobil informativni izračun dohodnine, mora najprej preveriti, ali so podatki točni ali ne. Zavezanec za plačilo dohodnine namreč za točnost podatkov odgovarja sam, ne glede na to, da je informativni izračun pripravil Durs. Če njegovi prihodki odstopajo za več kot en evro navzgor ali navzdol, mora na Dursu poslati ugovor, drugače lahko plača od 400 do 1.200 evrov globe. Rok za doplačilo premalo plačane dohodnine je 3. junij. Preveč plačano akontacijo dohodnine pa bodo zavezanci dobili vrnjeno 31. maja.

Če bi doplačilo dohodnine ogrozilo preživetje zavezanca in njegovih družinskih članov, lahko odda vlogo za odpis, odlog do dveh let ali za plačilo doplačila dohodnine na 24 obrokov.

žinskih članov, lahko pa upošteva tudi socialne razmere in zdravstveno stanje davčnega zavezanca in njegovih družinskih članov.

Pogoji za odpis, delni odpis, odlog in obročno plačilo dohodnine so naslednji:

Vlogo za obročno odplačevanje premalo plačane dohodnine je mogoče najti na spletni strani Dursa, imajo pa jo tudi na davčnih uradih. Vlogo lahko vsakdo osebno vloži ali pošlje po pošti. Seveda je možno vlogo vložiti tudi preko sistema eDavkov.

Ugodnost obročnega odplačevanja davčnega dolga lahko izkoristijo tudi zavezanci za plačilo drugih davkov: za uporabo stavbnega zemljišča, na dediščine in darila, od premoženja in podobno. Izkušnje kažejo, da Durs vloge za plačilo doplačila dohodnine po obrokih v večini primerov reši pozitivno.

Zavezanci, ki bi radi dohodnino doplačali na broke, morajo z vlogo pohiteti. Če namreč zavezanec ne bo plačal doplačila dohodnine in bo namesto tega poslal Dursu vlogo za obročno plačevanje, bo moral plačati zamudne obresti od 3. junija do dne, ko bo njegova vloga ugodno rešena. Zato je v interesu zavezanca, da je njegova vloga čim prej na Dursu, da bo čim prej rešena.

Aprila 0,7-odstotna inflacija

1,5-ODSTOTNA LETNA RAST CEN

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so se aprila cene življenjskih potrebščin v primerjavi s preteklim mesecem v povprečju zvišale za 0,7 %. Rast cen na letni ravni je bila v aprilu 2013 1,5-odstotna (v marcu 2,0-odstotna, v aprilu 2012 pa 2,6-odstotna). Povprečna 12-mesečna rast je bila 2,5-odstotna (v enakem obdobju lansko leto 2,1-odstotna).

V enem letu so se cene najbolj zvišale v skupini gostinske in nastanitvene storitve (za 8,6 %). Sledile so skupine alkoholne pijače in tobak (za 7,8 %), izobraževanje (za 4,6 %), hrana in brezalkoholne pijače ter stanovanje (v vsaki za 3,3 %) ter raznovrstno blago in storitve (za 2,1 %). V naslednjih skupinah pa so se cene v povprečju znižale: stanovanjska oprema ter komunikacije (v vsaki za 2,2 %), zdravje (za 2,0 %), prevoz (za 0,9 %) ter rekreacija in kultura (za 0,4 %).

Storitve so se v enem letu podražile za 2,3 %, blago pa za 1,1 %.

B. H.

T. K.

V veljavo je stopila novela Zakona o urejanju trga dela

POENOSTAVLJENI POSTOPKI

Sredi prejšnjega meseca so začele veljati spremembe Zakona o urejanju trga dela, ki so prinesle nekatere spremembe zlasti za brezposelne delavce, iskalce zaposlitve in delodajalce. Vodstvo Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje je ob tej priložnosti pripravilo novinarsko konferenco, na kateri je javnost seznanilo z novostmi.

Velika novost je, da zasebnim delodajalcem po novem prostega delovnega mesta ni več treba obvezno prijaviti na zavodu za zaposlovanje, pač pa lahko za objavo na javnem mestu (denimo na oglasni deski pred tovarno ali v lokalnem časopisu), ki ostaja obvezna, poskrbijo sami. Zavod pa bo tudi v bodoče brezplačno objavjal prosta delovna mesta za tiste delodajalce, ki bodo to želeli. Obvezno pa morajo prosto delovno mesto na zavodu prijaviti in objaviti delodajalci iz javnega sektorja in gospodarske službe v večinski državni lasti.

Zaradi omenjene novosti se bodo morali v bodoče iskalci zaposlitve bolj potruditi, da bodo izvedeli, kateri delodajalci iščejo nove delavce. Če se bodo za prosta delovna mesta zanimali samo na zavodu za zaposlovanje, bo to premalo. Bolj pogosto bodo morali obiskovati delodajalce in se pri njih zanimati za prosta delovna mesta.

Velika novost je tudi, da se lahko delavci po novem na zavodu za zaposlovanje prijavijo že v času odpovednega roka, ko dobijo odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov ali nesposobnosti. Prijaviti se morajo najkasneje v treh dneh po prejemu odpovedi. Delodajalec mora takšnemu delavcu omogočiti, da je vsaj en dan v tednu od-

soten z dela zaradi iskanja zaposlitve. Takšnemu delavcu se za omenjene dneve skrajša prejemanje denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, delodajalcu pa zavod za iste dneve povrne nadomestilo plače, ki jo je izplačal delavcu.

Po novem so do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti upravičeni tudi mladi delavci. Brezposelni, ki so mlajši od 30 let, lahko po novem prejmejo denarno nadomestilo za čas brez-

poselnosti.

Brezposelni, ki so ob ponovnem uveljavljanju denarnega nadomestila dopolnili 57 let ali imajo 35 let zavarovalne dobe in jim po izteku nadomestila manjka največ 2 leti do izpolnitve pogojev za starostno upokojitve, imajo pravico do plačila prispevkov za obvezno socialno zavarovanje za obdobje dveh let do upokojitve.

Vodstvo Zavoda RS za zaposlovanje je na novinarski konferenci predstavilo novelo Zakona o urejanju trga dela. Z desne: generalna direktorica Zlatka Srdoč Majer, vodja službe za zaposlovanje Dorotea Verša Paič in namestnica generalne direktorice Anka Rode.

poselnosti dva meseca, če so bili pred nastankom brezposelnosti zavarovani najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih. Osnova za odmero denarnega nadomestila je povprečna prejeta plača v

Denarno nadomestilo za čas brezposelnosti v prvih treh mesecih po novem znaša 80 odstotkov, v naslednjih devetih mesecih 60 odstotkov in po izteku enega leta 50 odstotkov povprečne mesečne plače, ki jo je upravičenec prejel v zadnjih 8 mesecih pred nastankom brezposelnosti.

Izplačano denarno nadomestilo ne sme biti višje od 892,50 evra bruto oziroma 673,95 evra neto. Najnižje nadomestilo pa ne sme biti nižje od 274,05 evra neto.

Do sedaj so podatke za odmero denarnega nadomestila brezposelnih zagotavljali njihovi nekdanji delodajalci na posebnih obrazcih. Po novem ugotavlja osnove za odmero denarnega nadomestila zavod sam na podlagi podatkov iz davčne uprave.

Po novem je lahko brezposelna oseba vključena v javna dela največ eno leto, zaradi stanja na trgu dela pa se lahko ponovno vključi, vendar pri istem izvajalcu javnega dela največ še za leto dni.

Po besedah generalne direktorice zavoda dr. Zlatke Srdoč Majer bodo spremembe prispevale k večji varnosti in zaščiti zaposlenih, k večji prožnosti zaposlovanja ter k poenostavitvi administrativnih postopkov.

Nadgradili spletni portal **PoiščiDelo.si**

ENOSTAVNEJE DO SVETOVALCA

Zavod RS za zaposlovanje je prejšnji mesec uvedel novost: brezposelnim delavcem, ki se morajo redno javljati zavodu za zaposlovanje, poslej ne bo treba več tolikokrat kot doslej osebno obiskati zavoda, saj se bodo lahko svojem svetovalcu ali svetovalki zaposlitve javljali preko spletnega portala **PoiščiDelo.si**, ki je začel delovati 10. aprila. Številni brezposelni delavci, ki so se morali doslej na zavod voziti z avtobusi ali svojimi avtomobili, bodo zaradi tega tudi precej prihranili.

Lani so na spletni strani zavoda za zaposlovanje zabeležili skoraj 9,3 milijona obiskov oziroma več kot 25.000 na dan. Doslej so lahko iskalci zaposlitve na spletni strani zavoda pregledovali prosta delovna mesta ter se naročali na SMS in e-obvestila zavoda.

Po novem pa bodo preko spletne strani **PoiščiDelo.si** lahko komunicirali tudi s svojim osebnim svetovalcem. Po e-pošti mu bodo poročali o iskanju zaposlitve in spremembah zaposlitvenih ciljev, on pa jih bo preko spleta napotil k delodajalcu in jih vabil na usposabljanja. Ker večina iskalcev zaposlitve še nima registriranega elektronskega podpisa, bodo morali na zavod priti osebno vsaj dvakrat - ob prijavi in ob podpisu zaposlitvenega načrta, sicer pa bodo lahko z zavodom komunicirali preko spletnega portala.

Svetovalno delo preko portala bo na zavodu izvajalo 60 e-svetovalcev, postopno pa jih bodo za to delo usposobili še več.

T. K.

T. K.

Poslovna zamisel Matije Ramšaka

SLOVENSKO ELEKTRIČNO KOLO

Matija Ramšak si je zastavil hvalevredno, čeprav zahtevno nalogo. Rad bi spodbudil slovensko proizvodnjo biciklov, toda ne kakršnih koli. Želi povezati slovensko znanje za izdelavo električnih dvokoles, ki imajo, tako je prepričan, svetlo prihodnost. V svoji garaži v Šiški v Ljubljani že sestavlja električna kolesa, vendar za zdaj še iz uvoženih delov. Javnosti se je s svojimi izdelki predstavil na nedavnem ljubljanskem obrtnem sejmu. V omenjeni garaži nam je Matija Ramšak sredi delovnih pultov, napol sestavljenih koles, njihovih delov, kolesnih obrobov in škatel z orodji debeli dve uri razlagal svoje poslovne vizije.

Kdaj ste začeli z električnimi kolesi in zakaj?

»S tehniko se s partnerico Vlasto Hojak ukvarjava že več kot 20 let. Začela sva s klubom za širjenje tehnične kulture v Sloveniji, s VW hrošč klubom Slovenije, katerega ustanoviteljica in prva predsednica je bila moja partnerica. Počasi pa sva vedno bolj zahajala na ekološko področje. Vlasta je pred 11 leti ustanovila firmo »Rumeni taksi«, kjer so večino vozne parka predstavljala hibridna Toyotina vozila Prius. Podjetje sva čez nekaj let predala (ne prodala!) zaposlenim. Mene je ta čas vleklo k električnim kolesom in popravilu le-teh in pred letom dni sva začela resno razmišljati tudi o izdelavi električnih koles. Ta so zelo primerno prevozno sredstvo za ljudi, ki hodijo na delo in bi se radi izognili gneči ob

prometnih konicah. In se pripeljali v službo ne da bi se prepotili, kar se rado zgodi, kadar gonite klasični bicikel.«

V prid kolesom »govore« tudi rastoče cene goriv.

»Upoštevati je treba, da se goriva dražijo, alternativni viri so pa vse bolj dostopni. Zato sva z Vlasto videla primerno tržno priložnost v izdelavi in servisiranju

Matija Ramšak: »Menim, da se bomo v prihodnje slovenski proizvajalci delov koles in drugih komponent povezali v projektu izdelave slovenskega električnega dvokolesa. Potrebe na trgu kažejo na lepo prihodnost tega posla.«

električnih koles. Zdaj lahko pokažem pet različnih izdelkov. Ko sva začela, sva uvidela, da prihajava na zelo konkurenčen trg. Posvetilo se nama je tudi, da se morava o tem poslu in trgu še veliko naučiti. Testirala sva nekaj tipov koles in ugotovila, da so zmogljivosti sorazmerno omejene. Tako glede nosilnosti kot dosega bi bilo treba marsikaj izboljšati. Po daljšem iskanju sva našla zelo kvalitetne motorje, za kolesi pa še tipava. Naši električni motorji so med redkimi, ki imajo možnost regeneracije. Začela pa sva tako, da sva prijatelju obnovila staro navadno kolo in mu namestila elektromotor.«

In prijatelj je še prijatelj?

»Ha, ha, še, in to zelo dober. No, njegovo kolo je kitajsko, sicer tip britanskega kolesa, ki je za Angleži ostalo v rabi v Indiji. Kupili smo mu ga za rojstni dan pred devetimi leti. Po nekaj letih pa so popustili ležaji in še kaj, v bistvu je bil za rabo samo še okvir. In na ta okvir sem dodal nove dele in električni pogon. In zraven nabiral izkušnje.

Kmalu po tem, ko sem obnovil prijateljevo kolo, sem nekako slučajno dobil prvo naročilo. Za letališče v Portorožu sem izdelal 10 električnih koles, ki služijo za izposajo. Ljudje, ki priletijo v Portorož, se lahko v bližnja naselja odpeljejo s kolesom ob obali. Vozilce ima dolet vsaj 50 km. Ta posel naju je spodbudil, da sva se dela lotila resno.«

Kako ste kot popolni anonimnež na trgu dobili takšno naročilo?

»Povsem slučajno, prek znanca, ki pozna direktorja portoroškega letališča. Klepet je nanesel na električna kolesa in s tem tudi name. Sicer pa delujeva glede na gospodarski položaj počasi, projekta se lotevava z vseh vidikov, upoštevava zahteve po varni vožnji in druge omejitve. Navsezadnje predstavlja kolo z električnim motorjem nov način prevoza za posameznika. Lahko se z njim tudi rekreira, torej poganja kolo s pedali, ni pa napora vožnje s klasičnim biciklom, če ga ne želi ali ne zmore.«

Na cesti vidavamo električna kolesa s prednjim ali zadnjim pogonom. Kakšne so prednosti sprednjega in kakšne zadnjega pogona?

»Sam sem se odločil za pogon na sprednjem kolesu, čeprav je vožnja nekoliko bolj zahtevna. Oziroma se je treba navaditi na značilnosti prednjega pogona pri speljevanju ali ostrem zavijanju. Za takšno rešitev sem se odločil zaradi enakovredne razporeditve teže. Baterija in motor sta približno enako težka, baterija je nameščena nad zadnjim kolesom, motor pa pri prednjemu.«

Dandanes menda nihče več ne izdeluje celotnega kolesa. Kje izdelujejo okvirje zanje?

»Še danes mi je žal tovarne koles Rog.

Pravnik odgovarja

Piše: Gregor Cerar, univ. dipl. prav.

Delavca zaposlenega pri samostojnem podjetniku zanima, kolikšen regres za letni dopust mu pripada v letu 2013 in do kdaj ga mora prejeti. Sprašuje tudi, kaj naj stori, če mu delodajalec ne bo hotel izplačati regresa.

V skladu s Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo (Ur.l. RS št. 99/2012, z dne 18.12.2012) so delodajalci, ki opravljajo obrtno dejavnost, obrti podobno dejavnost po Uredbi o določitvi obrtnih dejavnosti in obrti podobnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 18/08), in drugi delodajalci, za katere velja ta kolektivna pogodba, dolžni delavcem, ki imajo pravico do letnega dopusta, izplačati tudi regres za letni dopust. Izplačan mora biti do 1. julija v tekočem

letu in sicer najmanj v višini minimalne plače povečane za 1%, kar trenutno znaša 791,50 €.

V primeru da je delodajalec nelikviden, se lahko regres za letni dopust izplača v več obrokih, vendar najkasneje do 1. novembra tekočega koledarskega leta. Če tega ni, mora biti regres izplačan.

V kolikor delodajalec delavcu ne izplača regresa, ga lahko delavec za izplačilo regresa toži pred delovnim sodiščem. Če delodajalec tudi po sodbi sodišča ne izplača regresa, lahko delavec poda predlog za izvršbo oz. sodno izterjavo.

Če ima delavec plačilno listo, kjer je prikazan in obračunan regres, ki ni bil izplačan, lahko vložijo neposredno izvršbo na podlagi verodostojne listine, brez tožbe na delovnem sodišču, kar je novost, ki jo je prinesel ZDR-1.

Vse terjatve iz delovnega razmerja zastarajo v roku 5 let, zato je potrebno tožbo vložiti v tem roku.

Kolikor vem, je večina okvirjev izdelana na Tajskem, potem pa v Evropi razne firme sestavljajo kolesa iz delov posameznih proizvajalcev. So pa po Evropi raztreseni tudi posamezni, mali proizvajalci, kot denimo firma Vizija sport d.o.o. iz Logatca, ki izdeluje bicikle Cult, tudi tako imenovane Krpane, za poštarje. Slednji niso lepi, so pa izjemno vzdržljivi in močni. Poštarji imajo tudi električni pogon, vendar niso najbolj zadovoljni. Naš pogonski komplet se da na to kolo zelo lepo montirati.«

Kje ste pridobili potrebno znanje? Navsezadnje gre za mehanska dela in za električne ter elektronske sestavne dele?

»Seveda električna kolesa sestavljamo iz kupljenih delov. Pri tem pa je treba izbrati dele, ki skupaj dajo optimalen rezultat. Za to je potrebno kar nekaj znanja, ki sem ga pridobil postopoma. Posredovali so mi ga prijatelji, že uveljavljeni mojstri na posameznih področjih, obiskal pa sem tudi kakšen tečaj ali praktično delavnico. Kakšno manjšo, a zato nič manj pomembno izboljšavo sem pa pogruntal sam. Na primer drugačno

navorno ročico. Moja želja pa je, da bi električno kolo izdelovali skoraj v celoti v Sloveniji. Da bi povezal strokovnjake s posameznih področij in jih spodbudil za izdelavo sestavnih delov.«

Moram vas vprašati po vašem tehničnem pedigreju, vaši osnovni tehniški izobrazbi.

»Hja, sem veterinarski tehnik in sem oskrbnik in trener slonice Gange v ljubljanskem živalskem vrtu. Treniram jo za potrebe veterinarja (da je med oskrbo ni treba uspavati, kar je lahko zanjo nevarno), pa za popoldanske nastope pred obiskovalci. Pokažemo vez med ljudmi in sloni; Ganga nosi količke, prevača gume, skratka pokažemo, kako je slon v Aziji koristen človeku. Izhajam pa iz tehniško podkovane družine, dejal bi, da mi je tehnika v krvi. Imel sem dva velika učitelja, prvi je bil moj ded, ki je bil letalski mehanik; drugi je bil oče, eden redkih preostalih, ki so se spoznali na vse in bil tudi uspešen praktik. Nekaj njegovega univerzalnega znanja in praktičnosti sem podedoval tudi sam. Dandanes je tehnika toliko napredovala, da si se prisiljen specializirati.«

Kaj je pri električnih kolesih vaša dodana vrednost, vaš delež v izdelku?

»Pri sedanjih kolesih sta najpomembnejša izbor in sestavljanje najustreznejših komponent, bi dejal. Želim pa, da bi naredil povsem svoj bicikel, kjer bi bila dodana vrednost dosti večja. Zato iščem stike z drugimi izdelovalci, denimo s podjetjem Vizija sport d.o.o. iz Logatca. Bistveno je sodelovanje, saj sam ne moreš narediti vsega. V tem vidim veliko prihodnost.

Nadejam se tudi uspešnega sodelovanja s podjetjem Vorteks d.o.o., ki je razvilo elektromotor brez navitja. Rad bi združil slovensko znanje, slovensko kolo, slovenski električni sklop. Pa tudi krmilno elektroniko Slovenci dobro obvladamo. Baterije pa bo vsekakor treba še kupovati, ali pa nabaviti sestavne dele in jih sestavljati v skladu z našimi potrebami. Skicirali sem že kolo, v katerem so baterije skrite v okviru... Bistven pa bo poprodajni servis, ki bo moral biti odličen in hiter. Tega se zelo dobro zavedam.«

Boris Rugelj

V podjetju Insekt d.o.o. tržijo in servisirajo profesionalne stroje in orodja IMAJO PREKO TISOČ STRANK

Ustanovitelj družbe Insekt d.o.o. Vojko Goljevšček iz Zalega Brega pri Dobrovem je sicer »uvožen« Bric, ki ima na domačem naslovu že več kot dvajset let registrirano podjetje, medtem ko zadnjih dvanajst let dejavnost opravlja v poslovnih prostorih v industrijski coni Meblo v Kromberku pri Novi Gorici. Tam si je leta 2000 s sinovoma Dejanom in Borutom uredil trgovino in servis profesionalnih strojev priznanih svetovnih znamk: Bosch, Hilti, Makita, Hitachi in Metabo.

Svojo poklicno pot je Vojko gradil v anovskem Salonitu. Tu je ob delu dokončal srednjo šolo, kasneje pa v Ljubljani diplomiral kot inženir varnosti. S šolanjem je napredoval tudi pri delu. Dobival je vse bolj zahtevna delovna mesta. To je bilo v časih, ko se je že začelo govoriti o škodljivosti azbesta. Kot varnostni inženir se je soočal s problemi nočnega dela, dela žensk pri azbestu ter s sanacijo posledic onesnaževanja s tem škodljivim materialom. Po desetih letih dela v Salonitu se je odločil za spremembo dela in se je zaposlil v podjetju SGP Gorica v Šempetru, kjer je bil zadolžen za programe enote ABK. V tistem obdobju je prepoval vso tedanjo Jugoslavijo, saj so bila podjetja iz njenih nekdanjih republik največji kupci železobetonskih izdelkov iz šempetrskega podjetja.

Temelje za lastno podjetje je začel graditi leta 1990, ko je odprl popoldansko obrt. Začel je s prodajo in servisiranjem profesionalnih strojev in orodij. Spoznal je namreč, da take ponudbe na tržišču ni, po tovrstnih artiklih pa je bilo veliko povpraše-

Vojko Goljevšček s sinovoma Dejanom in Borutom

vanje. S širitvijo dejavnosti so postali pooblaščen uvoznik, prodajalec in serviser največjih svetovnih proizvajalcev kot so Bosch, Hilti, Makita, Hitachi in Metabo.

Poleg tega so postali tudi pooblaščen zastopnik za zavarovanja teh strojev. Njihovi poslovni partnerji v Sloveniji so bila vsa največja gradbena podjetja od Pionirja Novo mesto, GP Grosuplje, Gradisa Jesenice, Primorja Ajdovščina, Eles in številnih drugih. Vojko nam je zaupal, da so do danes dosegli že več kot 1.700 različnih poslovnih strank, od tega jih je preko tisoč aktivnih, kar predstavlja 60-odstotni delež. Posle v podjetju Insekt d.o.o. je leta 2000 uspešno

prevzel Vojkov mlajši sin Borut, medtem ko starejši sin Dejan priskoči na pomoč, kadar je potrebno.

Vojko Goljevšček ima skupaj s sinovoma za prihodnost še številne načrte. Pred tremi leti so ustanovili novo družbo, ki naj bi delovala na področju turizma in športa v Brdih.

»Prav na tem področju imam veliko slabih izkušenj. Prepričan sem, da določene institucije v državi ne delujejo v smeri, da bi se približale stranki, temveč nasprotno, iščejo »dlako v jajcu«, zato, da bi stvari oteževale in zavlačevale,« je zaključil Vojko.

Urška Testen

Barbara K. Germ izdeluje stekleni nakit

UŽIVA V SVOJEM DELU

Barbara K. Germ tiči v steklopihaštvu že kakih 25 let. Povedala nam je, da se je v te vode podala na željo očeta, ki je imel steklopihaško delavnico v Podutiku pri Ljubljani. Pustila je šolanje na srednji ekonomski šoli in se prepisala na steklarsko šolo v Rogaški Slatini. Po šolanju se je zaposlila v očetovi obratovalnici. Z njo smo se pogovarjali v njeni butični trgovinici–ateljēju na Starem trgu v Ljubljani.

»Takrat smo izdelovali predvsem vaze, svečnike in razne miniature,« se spominja Barbara in doda, da je takšno delo ni nikoli veselilo. »Leta 1994 sem prevzela delavnico in prvih deset let nisem prav nič uživala pri delu. Potem pa sem odkrila izdelovanje nakita. Povsem naključno: hčerka me je prosila, naj jih izdelam uhančke. Seveda sem se potrudila, ji ustregla, pa naredila še sebi prstan in tako se je začelo. Modo sem povezala s steklopihaštvom, našla tržno nišo v steklenem nakitu, ki je zanimiv precej širokemu krogu ženk. In končno uživam v svojem delu. Zdaj delam predvsem nakit iz stekla, drugačne izdelke pa le po naročilu. Povpraševanje po ročno narejenih izdelkih, ki smo jih delali prej, je namreč zaradi uvoza cenjenih izdelkov iz Kitajske močno upadlo.«

Pri očetu torej niste uživali v delu?

»Ne. Saj veste, kako je to. Oče si je pač želel, da nekdo v družini nadaljuje njegovo delo. Včasih smo starše bolj ubogali, kot jih današnji sinovi in hčere... Sama sem si vedno želela zaplavati v modne vode, vendar sem na očetovo željo tudi po njegovi smrti nadaljevala z delom v njegovi, poslej moji delavnici. Zdaj pa sem oboje čudovito povezala, steklopihaštvo z mojimi modnimi nagibi.«

Ali je vaš nakit izključno steklen?

»Ne, steklene dele v grobem izdelam v steklopihaški delavnici, tule, v tem ateljeju–trgovini pa jih dokončam. Dodajam druge, najraje naravne materiale, od usnja, lesa, pletenin, poleti kakšne školjke ali korale. Rdeča nit je vsekoli steklo, ki mu dodajam, kar je modnega, ali zanimivega. Nekateri kosi nakita pa so v celoti izdelani iz stekla, denimo prstani, uhani, ogrlice...«

Pa to steklo pridržite denimo kak močnejši prijem, zadržki?

»To je laboratorijsko steklo, ki se zlepa ne razbije. Nekatero stranke nosijo moj nakit že več kot deset let.«

Pa je nakit po tako dolgih letih še moden?

»Nakit, narejen z ljubeznijo, iz duše, se nosi drugače; stranke začutijo, da ne gre za industrijski izdelek in imajo do njega drugačen odnos. Veliko strank se vrača, saj vedo, da ta nakit ni navaden steklen izdelek. Poleg tega je vsak izdelek unikaten. Menim, da sem se obdržala na trgu v krizi in pomankanju denarja, zavoljo posebnosti mojega nakita. Zelo se prilagodim željam stranke in tudi to je nekakšna dodatna vrednost, ki so je stranke deležne v malih, butičnih

trgovinah. Z marsikatero stranko se sčasoma spoprijateljim, pa se družimo pri kavici, pri klepetu... Včasih kaj kupijo, pripeljejo prijateljice. Takšnemu delu bi dejala način življenja.«

Od kod vam občutek za modnost? Ali ste bili deležni dodatnega izobraževanja?

»Občutek za oblikovanje in stil sem podedovala po prednikih, materi, očetu in babici. Je pa treba resnici na ljubo dodati, da hodim po specializiranih sejmih za nakit in ure z odprtimi očmi in dušo. Po naravi sem odprta, radovedna in tudi na potovanjih ali na dopustu srkam iz okolice zanimive barve, oblike itd.«

Pri prodaji je pomembna tudi psihologija...

Barbara K. Germ: »Nakit zaživi, ko ga da ženska nase in tako sama ugotovi, kaj ji najbolj ustreza.«

»Vsekakor moram ugotoviti, kakšna je stranka, kaj ji ponuditi, kako ji ponuditi, da bo kupljeno z veseljem nosila. Da bo občutila zadovoljstvo, kadar si bo naredila moj nakit. To je moj cilj, iz katerega izhaja vse preostalo, tudi vračanje strank po nove kose nakita, razvijanje prijateljstva...«

Stranka hoče nakit po zadnji modi, vam se pa zdi, da zanjo ni najboljša izbira rešitev. Kaj se v takem primeru zgodi?

»Takšno stranko povabim, da si vzame čas za obisk in pogovor ter na »pomerjanje« raznega nakita. Nakit zaživi, ko ga da ženska nase in tako sama ugotovi, kaj ji najbolj ustreza. Treba si je pač vzeti čas za vsako stranko posebej, najti skupni jezik. So pa tudi stranke, ki jim nič od že izdelanega nakita ni všeč in bi želele nekaj drugačnega, pa ne vedo natanko, kakšnega. Takšnim prijazno svetujem obisk kakšne druge prodajalne nakita.«

Ves ta občutek za modo ter za stranke, vsa ta psihologija me begajo. Mar je vse to resnično kar tičalo v vas?

»Vse je v mojih genih in moji odprtosti. Hodim po sejmih, kot sem povedala, rada

obiskujem kakšna strokovna predavanja. Prav na tečaje pa nisem nikoli šla. V bistvu se mi ne zdijo kakovostni. Opazila sem tudi, da šole, tudi visoke, strpajo študente v določen okvir.

Marsikateri mlad modni oblikovalec, s katerim sodelujem, si tega okvira niti po končanem študiju ne upa prestopiti in si dati duška. To se mi zdi velika škoda, saj bi bolj individualen pristop k študiju iz človeka potegnil najboljše, kar ima v sebi. Uokvirjanje v šolskih programih povzroča povprečnost. Pri sebi čutim, kako prav je bilo, da sem se razvijala sama in zdaj sem pri izdelovanju ter nujenju svojih izdelkov samozavestna.«

Ali je kaj razlike v željah po nakitu med mladimi in starejšimi strankami?

»Modni trendi so sicer isti, vendar se okusi mladih razlikujejo od okusov starejših. Zanimivo pa je, da moje najbolj drzno oblikovane ogrlice pokupijo starejše gospe. V starosti se ženske sprostijo, začnejo se zavdati sebe, ne pustijo se več »komandirati« možu.

Otroci so že samostojni in ženska se ima čas ukvarjati sama s seboj. Med mojimi strankami je tudi veliko tujk. Te so bolj pogumne pri izbiranju, še bolj cenijo drugačnost izdelkov, zlasti pa ročno delo. In to, da izdelek lahko kupijo na mestu, kjer se je izdelal in iz rok avtorja.«

Imate kaj zaposlenih?

»V trgovini mi pomagata dve študentki, pa tudi hči Kim kdaj vskoči, čeprav ima svojo službo.«

Kaj bo s trgovino in delavnico potem, ko boste vi odnehali, se upokojili?

»Ne vem. Hčerko sicer malce navajam na posel, vendar je nočem siliti, ker sem prav to sama s težavo sprejela. Hči je plesalka, koreografinja. Ji sicer vse v zvezi z delom razložim, ne tako kot moj oče, ki mi je celo gorilnik prižgal in vse drugo, potrebno za delo, pripravil. Ko pa sem v de-

lavnici ostala sama, nisem znala niti gorilnika prižgati.«

Steklopihaštvo zahteva verjetno kar nekaj izkušenj?

»Delo je videti enostavno, vendar zahteva veliko prakse, preden ga obvladate. Pri delu moraš biti sproščen in osredotočen. Če nisi, steklo poka. Zdaj sicer že znam potpisniti vstran druge misli in se osredotoči-

ti. Je pa bilo prvih deset samostojnih let najtežjih. No, zdaj v delu uživam in takrat, ko nekaj rad delaš, si tudi uspešen. Lahko delaš ves dan, ne da bi se tega zavedal.«

Za takšno delo mora človek imeti tudi ustrezno podporo v družini, mar ne?

»V družini se razumemo in podpiramo eden drugega. Mož Andrej je dejaven v športu, bil je nogometaš, zdaj pa je trener

vratarjev pri Olimpiji, in temu primerno odsoten. Znava se pa prilagoditi eden drugemu in si ne teživa zaradi odsotnosti. Včasih nimam dela ves teden, pridejo pa naročila, ki jih je treba hitro izpolniti in delam tudi preko vikenda. Ali pa me kakšen projekt tako zagrabi, da ne odneham, dokler delo ni opravljeno.«

Boris Rugelj

Sejemski četverček utrdil svoj položaj v regiji

POVEZOVANJE ZNANOSTI IN TRGA

Letos aprila so se na celjskem sejmišču po dveh letih ponovno predstavili slovenski in tuji livarji, orodjarji, predelovalci plastike in tiskarji. Skupaj 589 razstavljalcev iz 27 držav, ki so se predstavili na štirih mednarodnih strokovnih sejmih Forma tool, Plagkem, Graf&Pack in Livarstvo. V Celju so razstajali vsi, ki na teh področjih v svetu kaj pomenijo. Rezultati slovenskih podjetij so navdali z optimizmom tudi ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Stanka Stepišnika, ki je sejem odprl in ob tem poudaril, da si brez njih ni več mogoče zamisliti prihodnosti. Ob odprtju so organizatorji tradicionalno podelili enajst sejemskih priznanj za najboljše izdelke razstavljalcev.

Organizatorji in razstavljalci so se razšli v prepričanju, da so sejmji še utrdili svojo vlogo v regiji in da imajo velik potencial tudi v prihodnje, saj se regiji obeta nadaljnja rast industrije. Sklenjenih je bilo kar nekaj poslov, še več pa je bilo poslovnih razgovorov, ki imajo veliko možnost za končen uspeh. Kovinsko-predelovalna industrija je uspešna, livarji sodijo v svetovni vrh. Dobro

mača in svetovna industrija na vsebinskih področjih sejmov. Tako v razstavnem delu, kot tudi v strokovnem obsejemskem programu je bilo moč slišati, da se slovenske livarne s svojo ravni tehnologije uvrščajo v svetovni vrh. Pri svojem delu uporabljajo visoko tehnologijo. Mag. Miroslav Gnamuš, direktor podjetja Litostroj Jeklo d.o.o., ki si je na letošnjem sejmju Livarstvo prislužilo zlato sejemsko priznanje za svojo lopatico za hidro turbino, je na primer dejal, da je v tem kosu jekla toliko znanja, kolikor ga danes sploh premore tehnika.

Tudi predelovalci plastike ne čutijo krize. Janez Navodnik iz GiZ Grozd Plasttehnika je na sejmju dejal, da ne ve za noben obrat na področju plastike pri nas, ki bi ga zaprl, ker ne bi bilo dela. Plastika naj bi bila material tega stoletja, eno najbolj perspektivnih področij, ki ga je zato vredno razvijati.

Orodjarji so prav tako svetla točka slovenskega gospodarstva. Večinoma ustvarjajo visoko dodano vrednost in dosegajo pomembne tržne deleže ter ustvarjajo lepe dobičke. Se pa seveda tudi oni spopadajo s težavami, denimo pri zagotavljanju finanč-

Oddelku za tekstilstvo ljubljanske Naravoslovno tehniške fakultete.

Ti štirje sejmji predstavljajo v širši regiji najpomembnejši strokovni dogodek, ki ga zaradi razvojnega ciklusa industrije pripravljajo vsaki dve leti. Na sejmjih smo videli vrhunske izdelke, pa tudi najnovejša orodja domačih orodjarn, ki so danes med vodilnimi v svetu.

Novost letošnje prireditve je bila Platforma znanja za prihodnost. V okviru le-te se je predstavilo pet vrhunskih kreatorjev naše prihodnosti, Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani, Institut Jozef Štefan, Kemijski inštitut Ljubljana, Srednja strojna šola Tehniškega šolskega centra Maribor ter Visoka gospodarska šola Celje. Izobraževalne in raziskovalne institucije so predstavile svoje najboljše raziskovalno-razvojne projekte, aplikativne rešitve, ki zagotavljajo napredek naše družbe. Povezovanje znanosti in trga je danes eno od najpomembnejših zagotovil za uspešno, stabilno in uravnoteženo gospodarstvo.

Na eni strani je znanost vir za ohranjanje konkurenčne prednosti države ter motor splošnega napredka, na drugi strani pa mora biti znanost tesno povezana z gospodarstvom, saj morajo biti vsaj v manjši meri znanstveni rezultati odraz potrebe na trgu. Ključno prednost določa prenos tehnologij, ki generira nižje stroške razvoja za gospodarstvo, saj omogoča vpogled v raziskave in znanost, v dele, ki bi sicer bil zaradi finančnih, gospodarskih in človeških ovir nedostopni zlasti za manjša podjetja. Raziskovalnim centrom pa na drugi strani prenos tehnologij omogoča edinstven vpogled v potrebe trga in s tem znanost približuje širši družbi.

Sejemsko dogajanje je pomembno socializiral strokovni spremljajoči program.

Zabavnejši del sejemskega dogajanja pa je letos potekal v znamenju košarkaške žoge. Bližnje Evropsko prvenstvo v košarki, v Sloveniji, je spodbudilo ustvarjalce in partnerje revije IRT3000 (revija, namenjena inovacijam, razvoju in tehnologijam), da so v svojem slogu od majhnih inovacij in razvoja do sodobnih tehnologij sestavili košarkaškega robota, ki je na sejmju izzival vse ljubitelje košarke, da se pomerijo z njim. Zmagovalci nad robotom so bili deležni vstopnic za pripravljalne turnirje slovenske košarkaške reprezentance v avgustu.

S. J.

Na celjskem sejmišču so se po dveh letih ponovno predstavili slovenski in tuji livarji, orodjarji, predelovalci plastike in tiskarji.

gre predelovalcem plastičnih mas. Le v dejavnosti grafike in pakiranja so splošne gospodarske razmere najbolj vplivale na skromnejšo sejemsko udeležbo. A so v podjetjih menili, da je njihov strokovni sejem vsekakor potrebno ohraniti in se pripraviti na boljše gospodarske razmere.

Prireditve je pokazala, kaj ponujata do-

nih virov in iskanju ustrezno izobraženih kadrov.

S slabšimi razmerami pa se soočajo tiskarji, ki bodo morali za izhod iz krize svojim kupcem ponuditi popolno podporo, je na Dnevu grafike in pakiranja menil dr. Gorazd Golob, predstojnik Katedre za informacijsko in grafično tehnologijo na

3. Ljubljanski obrtno-podjetniški sejem

SPOGLEDVANJE S PRIHODNOSTJO

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sta sredi aprila Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in Gospodarsko razstavišče na ogled postavila tretji Ljubljanski obrtno-podjetniški sejem. V štirih sejemskih dneh se je predstavilo več kot 400 razstavljalcev. Obiskovalci sejma so bili deležni številnih brezplačnih poslovnih svetovanj, sejemskih popustov, spoznali so obrtne poklice ter okusili slovenske kulinarčne specialitete. Program je obsegal poslovne storitve, opremo ter podporo za podjetnike in obrtnike, pa ureditve poslovnih objektov, varčevanje z energijo, avtomatizacijo, robotiko in mehatroniko, logistiko in embalažo ter ne nazadnje živilstvo in gostinstvo, nego, skrb za lepoto ter ideje, kako izkoristiti prosti čas.

Tradicionalna na sejmu je bila tako imenovana Ulica obrti, na kateri so obiskovalci lahko opazovali delo v tradicionalnih in sodobnih obrtnih poklicih. Na njej se je bilo mogoče seznaniti z vključitvijo dijakov v proces praktičnega usposabljanja z delom, pridobiti informacije srednjih šol in Centra RS za poklicno izobraževanje ter strokovno podporo obrtno-podjetniškega zborničnega sistema. V Sloveniji je že več let čutiti pomanjkanje zanimanja otrok za izobraževanje na srednji poklicni ravni. Potrebe po strokovno izobraženih kadrih so zato vse večje in promocija obrtnih poklicev v času gospodarske krize še toliko bolj pomembna. Navsezadnje prav ti poklici mladim omogočajo hitro zaposlitev in zagotovitev eksistence. Ulica obrti je vseeno pritegnila precej mladine, saj so bile demonstracije posameznih poklicev za oko prav zanimive.

Letos se je predstavilo tudi 20 članov Sekcije domače in umetnostne obrti, ki so pred obiskovalci ustvarjali unikatne izdelke domače in umetnostne obrti. V

okviru Sekcije za domačo in umetnostno obrt pri OZS pa je svoje dosežke razstavilo 27 dobitnikov priznanja »Zlata vitica«. Le-tega podeljujejo rokodelcem za njihove dosežke na področju domače in umetnostne obrti.

Na ogled so bili še izdelki s certifikatom »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«, ki je že več kot desetletje sinonim kakovosti. Vrhunske rokodelske izdelke je bilo mogoče kupiti (in v živo videti tudi izdelavo izdelkov iz stekla, rezbarstva, poslikave svile, kvačkanja, rezbarstva, lectarstva in medicarstva ter umetnostnega kovaštva) na prodajnih stojnicah domače in umetnostne obrti.

Obsejemske dogajanje pa je bilo letos sirašnejše za sicer običajni Forum

predstavnik vlade in javnosti seznaniti z aktualnimi gospodarskimi razmerami v dejavnosti in zahtevami slovenske obrti in podjetništva, katerih cilj je ponovni zagon malega gospodarstva.

In kaj so želeli predstavniki obrti in malega gospodarstva (ki nista majhna, saj zaposlujeta okoli 120 tisoč delavcev) predlagati vladi? Naj aktivira vse dejavnike za oživitev gospodarstva. Ustvariti je treba boljše poslovno okolje z zmanjševanjem administrativnih bremen in izboljšanjem dostopa do finančnih sredstev. Lani je OZS pred takratno vlado postavila podobne zahteve, katerih je ta izpolnila komajda slabo tretjino. Oziroma, od 104 zahtev jih je bilo uresničenih le 27, v postopku reševanja jih je še 6.

Na »Ulici obrti« so obiskovalci lahko opazovali delo v tradicionalnih in sodobnih obrtnih poklicih.

obrti in podjetništva, ki je bil zaradi slabega odziva resornih ministrov preložen na kasnejši datum. Na njem je OZS želela

Na Zboru slovenskih cestnih prevoznikov so le-ti predstavili težave zaradi neresenih vprašanj glede prostega dostopa do Luke Koper, subvencij za ekološka vozila, oviranja tovarnega prometa na posameznih cestah, previsokih glob in drugih ovir, ki omejujejo učinkovito delo cestnih prevoznikov. Prevozniki pričakujejo ustrezne rešitve od pristojnih ministrstev do prvega junija.

Odbor za znanost in tehnologijo pri OZS je na sejmu postavil jubilejni deseti Nano tehnološki dan. Udeleženci so se seznanili z vplivom nanotehnologije na prihodnje generacije akumulatorjev in vplivom nanodelcev na zdravje ljudi. Spoznali so nano materiale, biorazgradljive nano senzore, odkrivali skrivnosti komunikacije med človekom in strojem ter se poučili o družabnih omrežjih prihodnosti. Javnosti so predstavili kompleksnost nanotehnologij in povežavo s številnimi drugimi tehnologijami in vedami, kot so bionika, biomimetika, informatika, elektronika, energetika, medicina. Prireditelj je ljudem približala pomembne tehnologije na enostaven način. Razvoj novih mate-

Gibanje po neobdelanih kmetijskih zemljiščih je dovoljeno! KAJ LAHKO NABIRAMO?

Spomladi, ko po dolgi zimi zopet posije sonce, se mnogi radi odpravijo v naravo, po kateri se radi sprehajajo in nabirajo regrat, zdravilna zelišča, gobe in podobno. Marsikdo se ob tem vpraša, kje vse se sme prosto gibati, če zemljišče (travnik, njiva, sadovnjak, vinograd, gozd) ni njegovo, in kaj vse lahko nabira na zemljiščih v tuji lasti.

O tem govori 5. člen Zakona o kmetijskih zemljiščih. Ta določa, da mora lastnik, zakupnik ali drug uporabnik kmetijskega zemljišča na svojih neobdelanih kmetijskih zemljiščih dopustiti drugim čebelarjenje, lov ter rekreativno nabiranje plodov prstorastočih rastlin, zelnatih prstorastočih rastlin, gob in prostoživečih živali. Prav tako mora po neobdelanih kmetijskih zemljiščih dopustiti prosto gibanje drugim osebam, če se s tem ne povzroči škoda.

Zakon o kmetijskih zemljiščih torej vsem ljudem dovoljuje, da se prosto gibljejo in nabirajo prstorastoče plodove narave na neobdelanih kmetijskih zemljiščih in gozdovih. Hkrati pa varuje tudi lastnike zemljišč, saj natančno določa, da je povzročitelj škode na zemljišču ali pridelku odškodninsko odgovoren lastniku, zakupniku ali drugemu uporabniku kmetijskega zemljišča.

T. K.

riav in nanotehnologije v veliki meri vpliva na način življenja v sodobni družbi. Deseti Nanotehnološki dan je bil torej »investicija« v znanje in razvoj, glavni namen pa je bil spodbujanje inovativnosti ter iskanje tehnološke prebojnosti.

Posvet o učinkoviti rabi energije in obnovljivih virih energije je bil namenjen javnim upravam, neprofitnim organizacijam in podjetjem, ki želijo pridobiti več informacij ter investirati na področju učinkovite

rabe energije in obnovljivih virov energije kot so biomasa, sončna energija, hidroenergija, energija vetra, geotermalna energija. Povečevanje njihovega deleža je ena od prioritete energetske in okoljske politike držav članic EU. Ob posvetu so predstavili tudi priložnosti za profesionalno kariero za mlade kadre.

Vse dni sejma so svetovalci pri OZS na njenem razstavnem prostoru brezplačno svetovali s področja davkov, računovod-

stva, plač, delovnih dovoljenj, registracije podjetij, poslovanja v tujini, financiranja in delovnega prava. Predstavniki Evropske podjetniške mreže pa so svetovali o aktualnih domačih in tujih razpisih ter možnostih prijavi nanje. Za gospodinjstva pa so pod nazivom »En svet« potekala brezplačna energetska svetovanja. Razmislek o rabi energije se dolgoročno obrestuje, saj cene energije nezadržno rastejo.

S. J.

Alex Kuduzović se je iz frizerja prekvalificiral v lesarja

RAD PRODAJA PARKET

Tokrat smo se pogovarjali z Alexom Kuduzovićem, lastnikom podjetja Dekoris, iz Ljubljane, ki se ukvarja s prodajo različnih vrst parketa, ki jih uvaža iz Avstrije, Italije in Francije.

Alex je po osnovni izobrazbi frizer. Po trinajstih letih dela v frizerskem poklicu pa ga je življenjska pot zapeljala v drug poklic. Usmeril se je v lesno stroko, uspešno zaključil poklicno lesarsko šolo, zdaj pa je že skoraj tri leta dela kot samostojni podjetnik in trguje s parketom. S svojim delom je zadovoljen in ga ne bi zamenjal za katerokoli drugo delo. Zelo rad namreč rokuje z lesom.

Alex nenehno nadgrajuje svoje strokovno znanje, saj v parketarstvu stalno prihaja do novosti (novi materiali, lepila in vezna sredstva itd.). Svojo dejavnost oglašuje v vseh možnih medijih. Parket srednjega in višjega cenovnega razreda, ki ga prodaja, razstavlja tudi na raznih sejmih.

Najtesneje je povezan z avstrijskim proizvajalcem parketa RUDDA. Pri tem podjetju se zavzemajo predvsem za ohranitev pristnosti lesa ter nudijo širok izbor unikatnega skobljanega parketa, pri katerem je prav vsaka deska izdelana ročno.

Alex meni, da je lahko trgovec v svojem poklicu izredno uspešen. Seveda pa mora biti komunikativen, znati mora predstaviti izdelek, ki ga prodaja in verjeti vanj. Stalno mora tudi nadgrajevati svoje znanje. Pri

Alex Kuduzović: »V podjetju Dekoris imamo pestro izbiro parketa uveljavljenih evropskih proizvajalcev.«

tem opozarja, da je odgovornost samostojnega podjetnika zelo velika, saj mora skrbeti za ugled in uspešno poslovanje podjetja, za katero odgovarja s celotnim premoženjem.

Po njegovem mnenju je poklic trgovca pri nas premalo cenjen, saj prevladuje mnenje, da je strokovna izobrazba trgovca bolj nizka. Čeprav je na trgovskih šolah pri nas je vpisanih kar veliko dijakov, se jih kasneje, ko šolanje zaključijo, večina usmeri v nadaljnje strokovno izobraževanje, saj želijo zasesti delovna mesta poslovodij, ekonomistov ali še kaj višjega.

Alex je posebej poudaril prednosti, ki jih je prinesla vključenost Slovenije v Evropsko unijo, saj je sedaj dosti lažje sodelovati s tujimi partnerji. Tako je sam navezal dobre poslovne stike s partnerji v Avstriji, Italiji in Franciji. Kot pravi, so tam partnerji bolj realni od naših in so bolj pripravljeni iskati rešitve pri poslovnem dogovarjanju.

Ob koncu pogovora je Alex povedal, da strankam po vsej Sloveniji, ki kupijo parket v podjetju Dekoris, za polaganje parketa poskrbijo delavci podjetja »GRM«, ki ga vodi njegova partnerica.

Miloš Likar

Pomladni sejmi gradbeništva, energetike, komunale in obrti v Gornji Radgoni

SKUPAJ 190 RAZSTAVLJAVCEV

Na sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni je od 4. do 7. aprila potekal Pomladni sejem, v katerem so bili združeni: sejem gradbeništva MEGRA, sejem energije in trajnostne gradnje ENGRA, sejem komunale, urejanja okolja in ekologije KOGRA in Pomurski podjetniško-obrtni sejem POS. Skupna sejemska prireditelje je potekala na 10.000 kvadratnih metrih razstavne površine, razstavljal pa je skupaj 190 razstavljalcev.

Na mednarodnem sejmu gradbeništva MEGRA je bilo predstavljeno trajnostno graditeljstvo, energetska sanacija stavb in smotrna raba materialov. Razstavljeni so bili materiali za gradnjo, stavbno pohištvo in stavbni elementi, sodobne hiše z nizkoenergijsko in pasivno gradnjo, obrtne storitve v gradbeništvu, ostrešja in kritine, gradbena mehanizacija ter oprema in orodja. Spremljala so ga mednarodna poslovna srečanja podjetnikov, strokovni posveti in okrogle mize, Obrtna ulica z živimi predstavitvami obrtniških del, državno tekmovanje mladih kleparjev in krovcev, tekmovanje dijakov v zidanju, predstavitev deficitarnih poklicev, predstavitev gradbenega izobraževanja in spretnosti dijakov ter brezplačno gradbeno svetovanje za obiskovalce.

V okviru sejma energije in trajnostne gradnje ENRA je bila predstavljena učinkovita raba energije v stavbah. Razstavniki program sejma je obsegal: ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, obnovljive vire energije, energetske in električne naprave, e-mobilnost ter zunanjo in notranjo razsvetljavo.

V razstavniki program sejma komunale, urejanja okolja in ekologije KOGRA so bili vključeni komunalna infrastruktura, prometno omrežje in parkirišča, javna razsvetljava, urejanje okolice, oprema za javne površine, objekti za prosti čas, šport in izobraževanje, oglaševanje na javnih površinah, dimnikarske storitve in oprema, oprema in storitve za vzdrževanje javnih površin, ravnanje z odpadki, ravnanje z vodo, varstvo okolja, programska oprema ter informacijski sistemi.

Posebno pestra je bila skupna tržna ponudba obrtnikov in podjetnikov, ki so se predstavili v okviru Pomurskega podjetniško-obrtnega sejma POS, ki je bila namenjena investitorjem in lastnikom objektov v obmejni regiji Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Madžarske.

Ludvik Kramberger

Obiskali smo delavnico Daniela Kaučiča v Gornji Radgoni

IZKUŠNJE JE NABIRAL V NEMČIJI

V obmejnem sejemskem mestu Gornja Radgona, ki je včasih slovelo po številnih rokodelskih delavnicah, vlada danes na tem področju pravo mrtvilo. V starem predelu mesta, kjer je bilo največ obrtniških delavnic, delujejo danes le še frizerstvo, pekarna in slaščičarna, cvetličarna in dva gostinska obrata. Nič drugače ni v novejšem delu mesta, ki se je razvil po drugi svetovni vojni.

V mestu je v preteklosti delovalo tudi več čevljarjev. Temu so se prilagajali tudi trgovci, ki so imeli bogato založene trgovine s potrebščinami za čevljarje.

Danes v celem mestu ni trgovca, ki bi oskrboval čevljarje s potrebnimi surovinami: usnjem, podplati, ter z ostalimi potrebščinami za čevljarje. Resnica pa je tudi, da v mestu in okolici ni niti enega čevljarja, ki bi izdeloval novo obutev. V središču mesta, na avtobusni postaji, pa že skoraj 30 let deluje popravilnica čevljev, ki je edina te vrste med Mursko Soboto, Lenartom, Ptujem in avstrijskim Gradcem. Popravilnico čevljev je odprl nekdanji zdomec, sedaj že upokojenec, Emerik Benko, ki jo je po upokojitvi oddal v najem. Dejavnost popravila čevljev se je tako nadaljevala, vendar je bila zaradi najemnikove bolezn dvakrat prekinjena. Ko pa je bila za nedavno prekinitve obratovanja kriva neozdravljiva bolezen najemnika, se je lastnik teh prostorov odločil, da bo poiskal novega najemnika.

Delavnico z nekaj opreme je prevzel Daniel Kaučič. Čeprav je star šele 30 let, je njegova življenjska zgodba zanimiva. Ob našem obisku nam jo je z veseljem predstavil: »Rojen sem v Nemčiji, kjer sta bila starša na delu kot zdomca. Ko sta v Lenartu zgradila hišo, sem se z mamo in bratoma vrnil v domovino, oče pa je še je naprej ostal v Nemčiji. Tako sem odrasčal v Lenartu, kjer sem obiskoval osnovno šolo. Po njenem zaključku sem se vpisal na Srednjo elektro in računalniško šolo Maribor. Po končani srednji šoli pa sem odprl podjetje za posredniško trgovanje z zabavno elektroni-

ko. Ker so se v tistem času pojavili veliki trgovski centri, ki so ponujali tudi tovrstne izdelke, sem posredniško trgovanje opustil. Odločil sem se, da si pridobim potrebno znanje za popraviljanje čevljev in izdelavo ključev. Odšel sem k očetu v Nemčijo in si pri njem, ki opravlja tovrstno dejavnost že 40 let, pridobil potrebno znanja in izkušnje.«

Ker je Daniel želel odpreti svojo obrt za popravilo čevljev in izdelavo ključev, je že v Nemčiji iskal možnosti za odprtje tovrstne obrti. Ko pa je zvedel, da je v

vljamo tudi razne usnjene izdelke, kot so ženske torbice in podobno. V naši delavnici ostrimo tudi vse gospodinjske pripomočke.

Dejavnost pa smo razširili še s prodajo drobnih stvari, ki so povezane z obutvijo, ter s prodajo kvalitetnih hišnih trezorjev in druge opreme za varovanje osebnih stvari. Poleg tega tudi graviramo napise in sicer na različne materiale, predvsem na PVC-tablice za na vrata in nabiralnike, izdelujemo pa tudi večje reklamne napise za podjetja.«

Daniel Kaučič: »Najbolj srečen sem, če so stranke z mojim delom zadovoljne in se rade vračajo.«

Gornji Radgoni zaradi težke bolezn zaprta tovrstna delavnica, se je kaj hitro odločil za njen najem. O tem nam je povedal naslednje: »Z delom v tej delavnici sem začel v začetku leta 2013 in si že v tem kratkem času pridobil zaupanje velikega števila strank, ki so že prej zahajale po usluge v to delavnico.

S to dejavnostjo ni mogoče obogateti, sem pa zadovoljen, da imam delo doma in to sorazmerno blizu doma. Moja glavna dejavnost je popravilo vseh vrst čevljev in izdelava ključev. Ob tem popra-

Ob zavzetem delu v obratovalnici ima Daniel tudi nekaj časa za prostčasne dejavnosti. »Tako kot vsi mladi sem se tudi jaz ukvarjal s športom, predvsem z nogometom, gimnastiko in baseball-om. Sedaj mi veliko pomeni plavanje. Ker živim pri starših, ki imajo svojo hišo in sem še samski, imam veliko opravka z urejanjem okolice hiše. Moram pa reči, da se najbolje počutim v delavnici, kjer se srečujem s številnimi ljudmi,« je pogovor zaključil Daniel.

Ludvik Kramberger

Kulturni kotichek

Piše: Roman Končar

Nelagodna rdečica neke nepopisne zadrege...

Resnica včasih (ali praviloma) lahko zelo hudo boli. Peče in skeli. In je lahko sila neprijetna. Tako neprijetna, da se je ne govori na glas. Ker to večini nas preprosto ne odgovarja. Je mučno in neprijetno. In vzbuja nelagodje.

In je praviloma (na slovenskem!) tisti, ki si jo vsemu navkljub drzne izreči (ali zapisati) na glas – vse drugo, le človek ne!

Zakaj tak uvod?!? Zato: Milena Zupancič je v slovenski javnosti »gor jemana« kot ena največjih slovenskih igralskih korifejev. Legenda »par excellence«. Si to zasluži sicer prijazna gospa je stvar védenja in okusa in »realnosti« vsakega izmed nas. Zame gospa vsekakor ni to, za kar jo večina ima. Nikakor!

Zavedam se, da s tovrstnim pisanjem tvegam »grom in pekel«, ki se bo zilil name, a mi izkušnja narekuje, da zaradi mojega lastnega notranjega miru zapišem, kar bo sledilo.

Milena je še vedno poročena z slovitim Dušanom Jovanovičem, s človekom, za katerega se mi zdi, da mu je

prejšnji, totalno totalitarni režim na slovenskem nekako morebiti omogočil, da je prejemal določeno mesečno »apanazo« ljubljanske Drame samo za to, da bi kaj napisal, pa če potem je kaj napisal, ali pa ni! Če pa že je kaj napisal, smo mu pa brezprizivno vse tudi a priori uprizorili, pa če je bil njegov umotvor dober ali pa katastrofalno brezvezen.

Spomnim se, da Brechtov sloviti, svetovno znani dramski tekst, bravurozna »Mati Korajža« za ljubljansko Dramo tisti-hmal ni bila dovolj dobra, ker smo morali igrati Jovanovičevo »Uganko korajže«, nekakšen metaforični dramski spaček, ki naj bi govoril o strahotah balkanske novodobne morije. »Don Juan na psu« je bilo tudi neko podobno Jovanovičevo »remek delo«, katerega smo seveda tudi nekako morali uprizoriti v ljubljanski Drami, hoteli to ali ne! Bravurozna igralska zasedba (Aleš Valič, Radko Polič, Lojze Rozman, Majda Potokar, Polona Vetrh, Marjana Breclj, Roman Končar in tudi Milena Zupančič, dramatikova žena!) je vadila in vadila in prišel je na vrsto za odrsko postavitev tudi prizor, v katerem mora Milena »na rampi« (torej tik pred očmi in ušesi publike!) povedati dokaj dolg in dokaj zahteven – monolog, katerega ji je namenil in ji ga posvetil njen mož, veliki Dušan Jovanovič. In se je revica trudila in matrala in govorila in poskušala iz tega prozaičnega teksta svojega moža narediti nekaj ljudem sprejemljivega... Pa ji ni in ni uspelo. Dušan je dobesečno norel v parterju, ko jo je režiral, si pulil lase, klel in bentil, tako, da je bilo vse nas, ki smo morali vse skupaj spremljati (kot soigralke in soigralci na odru!), pošteno sram. Zaradi Milenine nemoči in neznanja in zaradi Dušanovega primitivnega obnašanja, ki je mejilo na nečloveški kretenezem. Milena preprosto ni znala povedati tistega monologa. Ni znala, pa naj se je še tako trudila. In Dušan jo je kritiziral, jo nadiral in si je privoščil vse tisto, kar si človek sicer nekako nikoli ne privošči, še prav posebej pa ne, če je govora o njemu bližnjem sočloveku (kar je Milena, kot njegova žena, vsekakor bila, oz. je še!). Postajalo je strahovito mučno. Velika slovenska igralka je bila popolnoma neobgljena, tam na tisti dramski »rampi«. Tako neobgljena, da se nam je že smilila. Njuno mučno »nastopaštvo«, katerega sta popolnoma brez sramu »uprizarjala« pred nami vsemi, je po določenem, vsekakor predolgem času, prekinila resnična dama slovenskega gledališča, radia, televizije in filma, gospa Majda Potokar, ko je vstala in na glas rekla: »Veš kaj, Duško, dajte se vidva dogovoriti o tem doma, mene pa najdete v bifeju! Mi ni treba vsega tega prenašat, res ne!«

In je odšla, mi vsi pa počasi, a zanesljivo, za njo. A to naša vrla »legendarna slovenska gledališnica« ni niti malo zmotilo, niti slučajno. Onadva sta, egocentrično zaverovana samo in izključno sama vase, oba skupaj in vsak posebej, še naprej uprizarjala »burko o dveh malodane norčkah«, ki se petelinita in kokodajata o tem, kdo od njiju je večji!

Takrat se mi je gledališče skorajda »zagravžalo«. Tako zelo, da sem stežka »ustvarjal« svojo vlogo v tej predstavi. Breme opisanega je viselo nad vsemi nami, ki smo bili priča uničujoče razdiralnemu dogodku, pravkar opisanemu, ne le v času študija predstave, temveč na vsaki ponovitvi posebej. Nikoli nisem in tudi dandanašnji še ne razumem, kako je lahko nek »sistem« omogočal tako nečloveško »preseravanje« dveh »larpurlartistov«, ki sta dobesečno molzla »zlato tele« paradržavnih jasli, upodobljenih v institutu takratne ljubljanske Drame.

In bila, oba, javno razglaševana za največja še živeča slovenska umetnika. Katerih se ne dotika, ne graja, se ne govori slabo o njiju. Milenino slovito vlogo v še bolj slovitem Klopčičevem filmu »Cvetje v jeseni« bi lahko veliko bolj prepričljivo odigrala kakšna igralka, kateri bi bilo narečje poljanske doline bolj lastno, kot je bilo Mileni, zaradi katere je Klopčič celo nekolikanj prilagodil izvorno Tavčarjevo govorico. Ljudje v Poljanski dolini znajo še danes povedati, kakšna škoda je, da film ni bil posnet z igralkami in igralci, ki bi govorili avtohtono »poljanščino«, ne pa neke umetne izumetničene jezikovnosti!

A Milena Zupančič je bila (in je še vedno) tipičen kvazivrednostni, nedotakljivi simbol neke lažne kakovosti, ki z resnično večino igre nima kaj dosti skupnega. Le da si skorajda nihče na slovenskem ne upa (še danes ne!) na glas povedati (ali zapisati), da je »cesar(ica) gol(a)«.

Jaz sem tvegala in zapisal pravkar zapisano. Zaradi lastnega notranjega miru. Ker me ta popačena slika ne le moti (že desetletja), temveč tudi boli. Zaradi vseh tistih slovenskih igralk, katerim je gospa Milena Zupančič (posredno, da ne bo pomote!) nekako »pojedla« lepe in zahtevne vloge.

Ta zapis je nekakšen iskren poklon vsem kolegicam - slovenskim igralkam (in ni jih malo!), ki so bile nekako prisiljene gledati, kako mimo njih tečejo priložnosti, velike in male. Samo zato, ker si je nekdo zaželel gospo Mileno Zupančič postaviti tja, kamor nikoli ni sodila.

Bog mi odpusti, če grešim!

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

DAVČNE OLAJŠAVE

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2013:

Če znaša skupni bruto dohodek v evrih/mesečno		znaša splošna olajšava v evrih/mesečno
nad	do	
0,00	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

2. Osebne olajšave

v evrih/mesečno

invalidu s 100% telesno okvaro	1.471,57
po dopolnjenemu 65. letu starosti	118,45
olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	234,92
posebna olajšava za rezidenta, čezmejnega delovnega migranta	631,38
posebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	206,42
za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	203,08

za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego	735,83
za drugega vzdrževanega otroka	220,77
za tretjega vzdrževanega otroka	368,21
za četrtega vzdrževanega otroka	515,65
za petega vzdrževanega otroka	663,09

• za vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava glede na višino za predhodnega vzdrževanega otroka poveča za 147,44 evra

DOHODNINSKA LESTVICA

Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, se za leto 2013 izračuna na podlagi Pravidnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2013 (Uradni list RS, št. 102/2012):

Če znaša neto davčna osnova v evrih/mesečno		znaša dohodnina v evrih/mesečno	
nad	do		
0,00	668,44	16 %	
668,44	1.580,02	106,95 + 27 %	nad 668,44
1.580,02	5.908,93	353,08 + 41 %	nad 1.580,02
5.908,93		2.127,93 + 50 %	nad 5.908,93

SINDIKALNA LISTA - MAJ 2013

1. Dnevnice :

1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnic, nad 12 do vključno 24 ur	15,02 €
- polovična dnevnic, nad 8 do 12 ur	7,51 €
- znižana dnevnic, 6 do 8 ur	5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnic, nad 12 do vključno 24 ur	17,00 €
- polovična dnevnic, nad 8 do 12 ur	8,50 €
- znižana dnevnic, 6 do 8 ur	6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer:

0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva	334,00 €
---	----------

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej)	4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj	3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 607,49 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 911,23 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 1.214,98 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.037,44 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.518,72 €

11. Regres za letni dopust:

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 791,50 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj 791,50 €
največ 1.048,29 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v februarju 2013 bruto 1.497,55 € oziroma neto 982,68 €, za obdobje XII. - II. pa bruto 1.518,72 € oziroma neto 993,73 €.

Sindikat obrtnih delavcev Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI ZA OBRT IN PODJETNIŠTVO

Skladno s 37. členom Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo (Ur. l. RS št. 73/2008, 55/2010, 100/2011 in 99/2012), znaša najnižja osnovna plača od 1. januarja 2013 naprej:

I. tarifni razred	561,38 €
II. tarifni razred	583,62 €
III. tarifni razred	630,30 €
IV. tarifni razred	644,76 €
V. tarifni razred	683,66 €
VI. tarifni razred	783,72 €
VII. tarifni razred	917,12 €
VIII. tarifni razred	1.028,28 €

* Ker je povprečna letna inflacija v obdobju januar–december 2012 v primerjavi z obdobjem januar–december 2011 preseгла 0,5%, so se najnižje osnovne plače po tej kolektivni pogodbi in osnovne plače delavcev za leto 2012, za mesec januar 2013 in naprej povečale za dejansko povprečno letno inflacijo, za 2,6% (vir: SURS).

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI MED DELAVCI IN DRUŽBAMI DROBNEGA GOSPODARSTVA

Skladno s Tarifno prilogo Kolektivne pogodbe med delavci in družbami

drobnega gospodarstva (Ur. list RS, št. 94/2010) znaša izhodiščna plača od 1. februarja 2013 naprej najmanj:

I. tarifni razred	546,43 €
II. tarifni razred	622,94 €
III. tarifni razred	699,41 €
IV. tarifni razred	786,85 €
V. tarifni razred	879,74 €
VI. tarifni razred	1.049,14 €
VII. tarifni razred	1.191,21 €
VIII. tarifni razred	1.420,70 €
IX. tarifni razred	1.704,84 €

*Najnižje osnovne plače po tej KP se v mesecu februarju tekočega koledarskega leta povečajo v višini povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin preteklega leta glede na predpreteklo leto v RS, v skladu z objavo Statističnega urada RS (SURS).

V obeh razpredelnih navedenim zneskom je treba prišteti dodatek na skupno delovno dobo (0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe), in morebitne dodatke zaradi naporov in težkih pogojev dela.

MINIMALNA PLAČA: Minimalna plača za zaposlenega, ki dela polni delovni čas, je od 1. januarja 2013 naprej določena v višini bruto 783,66 €.

ZAJAMČENA PLAČA: Po sklepu Vlade republike Slovenije znaša zajamčena plača od 1. avgusta 2006 naprej bruto 237,73 €.

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

**DEL DOHODNINE NAMENITE
SINDIKATU!**

Vsak davčni zavezanec, ki plača dohodnino, lahko delček te dohodnine (do 0,5 odstotka) nameni namesto v državno blagajno za financiranje različnih humanitarnih, kulturnih in drugih splošno koristnih društev, organizacij in sindikatov. Za to mora samo izpolniti poseben obrazec »Zahteva za namenitev dohodnine za donacijo« in ga poslati na naslov **Davčna uprava RS, p. p. 107, Davčna ulica 1, 1001 Ljubljana**, ali na svojo davčno izpostavo.

DONACIJA VAS NIČ NE STANE!

Vsi, ki se boste odločili nameniti del dohodnine Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije, nam sporočite vaš naslov na tel. št.: **01/43 41 269** ali na e-naslov: **sops@siol.net** in poslali vam bomo že izpolnjen obrazec, ki ga morate le še podpisati in poslati na omenjeni naslov davčne uprave.

V sindikatu bomo ta sredstva namenili za solidarnostne pomoči delavcem, ki živijo v težkih socialnih razmerah ali pa so utrpeli posledice elementarne nesreče.

Za vašo donacijo se vam v imenu delavcev že vnaprej zahvaljujemo!

OBVESTILO**MIRNO REŠEVANJE SPOROV
V OBRTI IN PODJETNIŠTVU**

Delodajalce, ki opravljajo obrtno dejavnost in obrti podobne dejavnosti in druge delodajalce, ki so člani Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ, ter pri njih zaposlene delavce vabimo, da se v primeru medsebojnih individualnih in kolektivnih sporov, preden izbere te drago, dolgotrajno in negotovo rešitev na sodišču, poslužite mirnega reševanja sporov s posredovanjem ali arbitražo, ki vam ga zagotavlja:

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

in

**Združenje delodajalcev obrti in
podjetnikov Slovenije – GIZ.**

Za podrobnejše informacije se obrnite na:

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11
e-naslov: sops@siol.net

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

**DELAVCI V OBRTI IN PODJETNIŠTVU
POSTANITE ČLANI SINDIKATA!**

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije - SOPS je edina interesna organizacija delavcev v obrti in podjetništvu, ki je podpisnik obeh kolektivnih pogodb (Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo in Kolektivne pogodbe za drobno gospodarstvo), ki urejajo vaše plače in nadomestila: regres za dopust, regres za malico, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, višino dnevnic, kilometrino, terenski dodatek, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade itd. ter ostale pravice iz dela, vključno z dopustom.

**Da boste lahko vplivali na svoj materialni in socialni položaj,
vas vabimo, da se nam pridružite!**

Člani sindikata imajo zagotovljeno brezplačno pravno pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic iz delovnega razmerja in mirno reševanje sporov iz delovnega razmerja ali iz statusa samozaposlenosti, s pomočjo mediacije ali arbitraže.

SKUPAJ BOMO MOČNEJŠI!

Za podrobnejše informacije o včlanitvi v Sindikat obrti in podjetništva in njegovem delovanju se obrnite na območno organizacijo sindikata, ki vam je najbližja:

Osrednjeslovenska območna organizacija

Parmova ulica 51, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 300 01 00
Faks: 01/ 300 01 07
E-naslov: obm.lj@zsss-sindikati.si

Območna organizacija Savinjska

Gledališka 2, 3000 Celje
Tel.: 03/ 425 57 00
Faks: 03/ 425 57 15
E-naslov: mojca.stropnik@sindikati-zsss.si

Šaleško-savinjski sindikati

Prešernova cesta 1, 3320 Velenje
Tel.: 03/ 898-27-50, 03 / 898-27-51
Faks: 03/ 898-27-61, GSM: 041/ 738-141
E-naslov: salesko.savinjski.sindikati@gmail.com

Območna organizacija Gorenjska

Poštna ulica 4, 4000 Kranj
Tel.: 04/ 201 78 50
Faks: 04/ 201 78 55
E-naslov: danica.mohoric@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Pomurje

Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota
Tel.: 02/ 522 37 40
Faks: 02/ 522 37 45
E-naslov: joze.turk@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Spodnje Podravje

Čučkova ulica 1, 2250 Ptuj
Tel.: 02/ 771 67 11
Faks: 02/ 771 67 15
E-naslov: zvonka.kolednik@sindikati-zsss.si

**Območna organizacija Primorska in
Notranjska**

Partizanska 15, 6210 Sežana
Tel.: 05/ 730 23 50
Faks: 05/ 734 41 99
E-naslov: bojan.kramar@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Podravje in Koroška

Neratova ulica 4, 2000 Maribor
Tel.: 02/ 234 83 02
Faks: 02/ 234 83 13
E-naslov: breda.crncec@sindikati-zsss.si

**Območna organizacija Dolenjska,
Bela krajina in Posavje**

Cvelbarjeva 3, 8000 Novo mesto
Tel.: 07/ 337 58 10
Faks: 07/ 337 58 21
E-naslov: oodbkp@sindikati-zsss.si

PRVOMAJSKO PRAZNOVANJE NA ROŽNIKU

